

Liczb <i>17.</i> dn	Poprzednie akta doty- czące w tej samej spra- wie Licz. Licz. Licz.	Pilne — Telegram:
---	---	-------------------

Przedmiot: <i>Sprawy Easy / The</i>	Akta pomocnicze (podobne lub identyczne) Licz. Licz. Licz.
--	---

Referent dn /

Kier. Refer. dn /

Szef Wydz. dn /

Szef Oddz. } dn /
 Depart. }

Po zaopiniowaniu współpracy, podpisie, przesłać:

Do

.....

Przesłać celem:
zaopiniowania współpracy, podpisu
Do

.....

Polecenie dla kancelarii:

.....

Zezwalam:

Szef Szt. Gen.
 „ Admin
 „ Wojsk. Kontr. Gen.

Zezwalam:
Minister

Przesłano czystopisów sztuk

„ „ „

Tem samym załatwiono akt Licz

Przepisał:	Porównał:	Wysłał:
.....
Dn. godz.	Dn. godz.	Dn. godz.
Dn. godz.	Dn. godz.	Dn. godz.

Po wysłaniu czystopisu pozostaje:
 Z wpływów sztuk: z opinii sztuk:
 Razem prócz koszulki sztuk:

Przedłożyć ponownie referentowi:
 dnia /
 dnia /
 dnia /

17.4
Łączelne Dowództwo W. P.
(Sztab Generalny).

Wyj. 1. So.

ODDZIAŁ.....

przedmiot:

treść:

Polityko-wyjścia na emigracji

13

1. Szef Sztabu Generalnego — na koncepcie

Warszawa, *15* / *IV* / 1920.

Ref: *Bechun*
(Szeł Sekcji)

102
Szeł Oddz. *20/IV*

Kieufuz 15. IV
Szeł Sztabu

z przed apr.

Nr. *11137/ii 3054*

Przedmiot

3054

atrż po wyst.:

Oddział

Załączac: raport: Polacya - od 11.2.

*Przedkładam raport
o ugrupowaniach wyjskich
na emigracji pochodzący
z bardzo poważnego i
nieurogodnego źródła.*

akta poprzednie:

Tymczasem
załatwione

za zgodność czystopisu

Wysłano

Skontro

Koncypient:

1220
25/IV

PREZES KOMITETU ROSYJSKIEGO
EWAKUACYJNEGO W POLSCE.

10 stycznia 1921.

Nr. 118.

Warszawa

Teżi Roz 117
T ł ó m a c z e n i e .

Do

Pana Generała Rozwadowskiego

Szefa Sztabu Generalnego Polskiego.

Panie Generale,

Mam zaszczyt przesłać przy niniejszem odpis raportu Pułkownika Bielajew, szefa garnizonu obozu w Szczypiornie. Pozwalam sobie prosić Pana Generała o przychylne rozpatrzenie próśb załączonych mianowicie prośby o przetransportowanie natychmiastowe jednostek do innego miejsca: obawiam się bowiem, że odmówienie prośbie Płk. Bielajewa mogłoby wywołać demoralizację wśród wojsk i odbić się na ich zdrowiu.

Zarazem pozwalam sobie przesłać do wiadomości odpis listu i zestawienia, przesłany przeze mnie panu Wędziagolskiemu.

Proszę przyjąć Panie Generale wyrazy mego wysokiego poważania etc.

/-/ B. Sawinkow.

za zgodność Kłom.:
Byjalski

Do p. *Maxima Kretlo*

11/21
Paryż 12/II.1921. r. *złoty*

W. K. R.

Dla zrozumienia całości ruchu politycznego rosyjskiego na emigracji, należy uwzględnić przełom, jaki przeżyła myśl polityczna rosyjska po rozbiciu Wrangla i wyrzucenia go za granicę Rosji. Całość tego ruchu przedtem w głównych liniach polegała na 3 dążeniach zasadniczych politycznych kierunków, reprezentowanych w obozie antybolszewickim przez :

- a/ socjalistów
- b/ liberalną burżuazję.
- c/ prawicę.

1290

W ten sposób, iż a/ socjaliści zwalczali zbrojne akcje antybolszewickie, b/ liberalna burżuazja przez t. zw. ziemców, październikowców i kadetów, popierała tą akcję mniej lub więcej i c/ prawica skonsolidowana pod hasłami czynnej reakcji, częściowo zwalczając akcje antybolszewickie, opierając się na postulaty Marksowej rewolucji, częściowo próbowała mieć na nie wpływ, a wreszcie pozostawała bierna, zgodnie z zasadą konserwowania swych sił na potem, gdy dzieje pracujące na rzecz ^{*prawy*} prawicy historycznej i psychicznej logiki powołują znowu przedrewolucyjne warstwy dawniej panujące, do władzy. Ten zasadniczy porządek rzeczy, jaskrawo realizowany przy Denikinie, opierający się na kadetach, już w czasie rozkwitu powodzenia gen. Wrangla, wróżył zmiany. Pewną rezerwą w stosunku do Wrangla ze strony partji k-d., którą ~~czynn~~ ^{czynn} jako partja nie poparła Wrangla i nie ryzykując brać na siebie odpowiedzialności za jej przyszłość była pierwszym objawem zwrotu w układzie antybolszewickich sił. ~~Kadeci~~ ^{Kadeci} Partja kadetów nie ufając w powodzenie Wrangla, jako akcji politycznej, kierowanej całkowicie z Głównej Wojskowej Kwatery generałów, przy których obecność figur politycznych, jak Krywoszeina, Biernackiego i p. Struwe, nie odgrywała żadnej roli, czekała ostatecznych rezultatów kampanji.

Z upadkiem Wrangla, z ewakuacją Krymu i towarzyszącymi tej ewakuacji abjawami zupełnego niedołęstwa władz, które ściągnęły na głowy setek tysięcy ludzi nieszczęścia i niedolę, gorsze od bolszewickiego terroru, w opinii szerokich sfer politycznych, zarówno socjalistycznych jak i liberalnych odbył się przełom kategoriyczny i decydujący.

"My przekonaliśmy się, mówił leader partji k-d.- p. Milukow, że zbrojne generalskie akcje do niczego innego jedno do wzmocnienia bolszewizmu nie prowadzą"

Najwięcej ruchliwe grupy polityczne rosyjskie- eserzy i kadeci poczuli się w konieczności szukania jakiejś nowej drogi dla politycznego czynu, drogi najlepiej odpowiadającej ich teraźniejszej psychice i psychice zawiedzionych tłumów, którą inaczej jak dezorientacyjną ~~нзхххххххххххх~~ jednak nazwać nie można. W dezorientacji chwili obecnej, nie tylko porażka ostatniego generała odgrywa rolę. Wewnętrzny proces reakcji uczuciowej, ujawniający się w występach publicznych oraz ~~Друкать~~ wszelkiego rodzaju, świadczą o tem, że myśl rosyjska, ~~выказывая~~ ^{wykraczając/} poza pozytywną politykę, której rozmaite stadja stały się pasmem zawodów i rozczarowań bolesnych, coraz częściej sięga ohmurnych głębin wiecznie szukającego rosyjskiego ducha, szukając tam drogowskazów i wytycznych dla nieuniknionego czynu politycznego. Nim prorocy odpadli od realnych Wranglów usiłują te wytyczne drogowskazy znaleźć. W zbiorowej woli tłumy politycznego powstaje zamieszanie i dezorientacja. Nie ulega wątpliwości, że porażka ~~Wrangla~~ ^{Wrangla} dodała bodźca do ~~blakliwego/~~ ^{szukania} szukania prawdy i ratunku. Socjaliści byli zaskoczeni nią też nie mniej od innych porażką Wrangla, gdyż z jednej strony porażka ta wzmocniła bolszewików, z drugiej zaś strony z upadkiem Wrangla upadał obiekt ich politycznego czynu, który prawie całkowicie wyczerpywał się, zwalozaniem Wrangla. Idea zwołania Zjazdu członków konstytuandy do Paryża powstała na gruncie całkowicie eserowskim, zrealizowana w jej dzisiejszym znaczeniu politycznym na gruncie porozumienia eserowsko- kadeckiego, jest nieczym innym jak powrotem do roz-

orywicie

bitego koryta przedbolszewickiego że nie jest ona jednak tą idea dokoła której myśl polityczna rosyjska dążyłaby obecnie, jako ku nowemu ośrodkowi czynu i nadziei w zniesieniu wszechnarodowym. Przeciwnie nigdy sytuacja rosyjskiej akcji politycznej nie była bardziej pogmatwana, nigdy jeszcze nie powstawało takiej ilości grup i związków jak dziś i nigdy bardziej niż dziś nie dawałaby się odczuć wszędzie w każdej grupie wewnętrzna beznadziejność i fatalna wiara, że losem Rosji ^{być} zarządzić "coś" /jedni mówią, że to cały naród, drudzy rozumieją, że to będzie chłop, znowuż są i tacy, którzy są w duszy przekonani, że to będzie Niemcy/ co nie wspólnego nie ma z formą i treścią dotychczasowych zabiegów każdej poszczególnej partji, grupy lub związku. Zasadnicze postulaty i wnioski, którymi Zjazd członków Konstanty zmanifestował przed światem swą obecność, są prawie całkowicie skierowane w dziedzinę polityki zagranicznej, na obronę nienaruszalności terytorjum państwa rosyjskiego, na opiekę nad mieniem państwa, instytucji i osób prywatnych. O sprawie wewnętrznej mówi się jaknajmniej i bardzo ogólnikowo, przyczem ~~widac~~ widoczna jest, że to co się o tej sprawie mówi, nikt bardzo nie wierzy. Może to, a może i co innego - Rosja to zagadka.

Nader żywy rozkwit wydawnictw politycznych, ~~zróżnicowanych~~ pochodzących z rozmaitych źródeł rosyjskich (prasa codzienna i periodyczna oraz dzieła) książkowe przesiąknięty jest całkowicie ogólnym znakiem chwili, który dałby się określić jako dezorientacja w polityce i egzaltacja w sferze uczuć narodowych, mistycznie nacjonalistycznych. Ta egzaltacja odzwierciedlając na politycznej prawicy religijny kult caratu i prawosławia obiecuje i sfery demokratyczne pogrążyć w mistycznym zagadnięciu losu rosyjskiego, jako losu wybranego Narodu, który tyle przebywa doświadczeń. " że chyba to są doświadczenia ludzkości całej."

Prawicowy berliński "Zucz Swieta" klękający przed powalonym tronem, drukujący "protokoły mędrców Syonu", nawołujący o antychryście w zasadzie w idei swoich występów mało czem się różni od produkcji profesora Kartaszowa /k-d/ b. ministra Tymcz. Rządu, który np. w prelekcjach dla młodzieży, opiera wszystkie swoje wywody na mistycznej zasadzie niezniszczalności posłanni-

otwa rosyjskiego na żywiołowym bogactwie kultury rosyjskiej, pozwalającej szafować nie bezkarnie nawet bolszewizmem i na bezkresności państwowej i duchowej kultury rosyjskiej, która oprze się wszystkiemu, nawet zbrodniczym zakusom sąsiadów, korzystających z chwilowej niemocy - zakwitnie jako dawne potężne mocarstwo światowe. Zasługuje jako przykład na uwagę, także artykuł znanego esera Bunakowa w "T. II. Sowziemiennych zapisok" pod tytułem "Puti Rosji", którego ukryta treść ni-ozem się nie różni od występów prawicowca z "Łucza Swieta" i kadeta Kartaszowa. - Bunakow, w swoim artykule, podnoszącym proces walki t.zw. zapadnikow ze słowianofilami przy końcu XIX. wieku - uwiadczenia analogję z procesom chwili obecnej. Ewolucje Czaadajewa, Hercena, Czernyszewskiego od zapadnicostwa ku religji rosjanizmu., Aksakowa, Sołowjewa, Dostojewskiego, Samarina, są jakby symbolami przełomów duszy rosyjskiej dziś. Eser Bunarow stawia postulaty wiary Aksakowa o tem, że "rosjanie to nie naród, to ludzkość" w zupełnej harmonji z przebudzoną tęsknotą do Rosji, jako prawdy wszechświatowej u współczesnych rosjan "Łucz Swieta" /Szobielskij/ Kor⁺taszew i Bunakow to linja jednej i tej samej fali psychicznej rosyjskiej, która jako uczucie, jako mistyczna tęsknota porywa dziś i socjalistów i liberałów i reakcjonistów, przywalając swym uczuciowym ciężarem polityczną przeszłość rosyjskich walk z bolszewikami, przypieczątowując każdy polityczny czyn i wysiłek każdej k~~każ~~ej rosyjskiej grupy bez wyjątku /pieczęcia/ szukania w głębiach. Pierwiastek tego uczucia tęsknoty i tego mistycznego szukania ratunku w abstrakcji przebija się najwyraźniej w aktach i proklamacjach praktycznych i codziennych.

Przed kilku dniami ogłoszono odezwę "Narodnawo bractwa oswobożdenja Rosiji". podpisani są ks. F. Dołgorukow, prof. Aleksins^{ki}, A. Chrypuncow, B. Lwow, p. Strumie i prof. Iasa⁺ Kiewicz. Tała odezwa przepojona jest przez poczuciem konieczności "wseleńskiego" ratunku.

Nowe w politycznej terminologii słowo "bractwo" każe myśleć o czemś na wpół religijnym i fanatycznym.

List Wrangla do Kramarza nacechowany jest tymi samymi pierwiast-

kami. Contra rozmaitych grup na emigracji, zwłaszcza tu w Paryżu, jakby szukają umyślnie mistycznych ośrodków /grupa Mereżkowskiego/ lub łączą się ze sobą, bez widomej potrzeby, pokryjomu, konspiracyjnie i na zasadzie duchowego pokrewieństwa, pomijając partje i programy. Aczkolwiek proces podziału na kluby, grupy i organizacje jest dopiero w toku i odbywa się na tyle chaotycznie, że o trwałości żadnej grupy nie można nic zaopiniować. Podajemy prawie że ścisły wykaz tego podziału, obejmując Paryż, emigrację wranżlowską i dotykając berlińskich kół, przy czem te ostatnie, jako nie mające bliskiej łączności z paryskimi nadają się do szczegółowego bliższego zbadania.

ZJAZD CZŁONKÓW ROSYJSKIEJ KONSTYTUANTY W PARYŻU 8/I.21.r.

Widomym wyrazem szukania czegoś, coby stanowić mogło na gruzach pogeneralskich akcji, jakieś centrum, jakiś ośrodek czynu i jakiś namacalny fakt-dowód tryumfu demokracji nad reakcją, stała się idea Zjazdu członków konstytuancy rosyjskiej, gdzieś na emigracji, gdzieby największa ilość członków mogła się zgromadzić i zamaniifestować światu siłę i spójność demokracji z jednej strony, rosjan zaś wogóle. Z ogólnej liczby 810 członków ros. Konstytuancy, na Zjazd paryski przybyło 33 członków, reprezentujących następujące partje i grupy. Obok podana jest tablica reprezentacji w całej konstytuancie.

eserów	21	344
n-sów	1	-
kadetów	5	24
kozaków	1	25
tatarów	3	60
łotyszów	1	1
litwinów	1	-

Należy zaznaczyć, iż kadeci, pod wpływem Milukowa i Winawera stanęli na tym zjeździe zgodnie z eserami, zapominając o przeszłości, która od czasu buntu Kornilowa w 1917 r., a później zamachu eserów na Kołozaka w 1918 roku zdawała się, ~~wiezana~~ wykopała pomiędzy tymi partjami przepaść, stawiając je często do odkrytej walki.

Udział kadetów oraz reprezentantów "narodowości" jako tatarów, Lotysza Bruszwita / zresztą ros. esera/ i Litwina Bułata, także wielu eserów z narodowości ~~żydów~~ żydów /9/ miał nadać specjalny charakter Zjazdowi, który, jak to widzimy później, sprawę narodowości postawił na porządku dziennym, jako sprawę bojową, której nadawało się bodaj największe znaczenie. Udział kilku partji i narodowości miał także demonstrować ogólnorosyjski charakter Zjazdu, koalicję wewnętrznych sił, niepodzielną pod względem partyjnym i narodowościowym.

Charakter Zjazdu, do którego kadeci przystąpili, na zasadzie umowy, że "celem zjazdu nie może być stworzenie jakiegoś organu władzy lub odrodzenie Konstytuanty 1917r. - jako państwo-prawnej instytucji", miał na razie zupełnie nieokreślony wygląd, przyczem Zjazd pozostawał aż do końca *jakby* eksperymentem, rezultaty którego nie są znane z góry, odbywanym jakoby dla przekonania się "co z tego wyniknie", "jaki to wrażenie uczyni w świecie politycznym", jaki stosunek polityczny do zjazdu wykaże się z zewnątrz i z wewnątrz."

Najlepiej ujawnia się znaczenie Zjazdu przez rozpatrzenie zasadniczych postulatów, nad którymi odbyły się obrady oraz charakterystyka wniosków, które były namacalnym śladem Zjazdu wykrywania się w nim elementów zgody i siły lub rozbieżności i rozkładu w tych sferach rosyjskich politycznych, które Zjazd wydały i jego poparły: Zasadniczymi kwestjami, które tu stanowiły program obrad Zjazdu, były: 1/0 stosunku obcych państw do sowieckiej władzy. 2/0 stosunku do możliwych handlowych stosunków z władzą sowiecką. 3/0 mocy umów, zawartych przy rozdawaniu koncesji przed ukonstytuowaniem się prawomocnej władzy w Rosji. 4/Tajny. 0 stosunku do aneksji przez obce państwa poszczególnych części rosyjskiego państwowego terytorjum. 5/Stosunek do kresowych państwowych formacji. 6/Stan rosyjskich obywateli za granicą. 7/Państwowe mienie rosyjskie za granicą. ~~stan~~ 8/Stan internowanych, jeńców i uchodźców. 9/0 sposobie przeprowadzenia w życie uchwał Zjazdu.

Jako pierwszy punkt programu został rozpatrzony punkt 4 przy drzwiach zamkniętych, co nie tyle otoczyło tajemnicą obrady, ile przysłoniło dyskretnie wystąpienia mówców, którzy trawieni ogniem gorącego unieważnienia dla krzywdzonej przez inoziemców ojczyzny, wygrażali ogólnikowo całemu światu, wyłączając Stany Zjednoczone, obiecując sobie pomstę narodu rosyjskiego na wszystkich tych, którzy dziś, korzystając ze słabości Rosji, dążą do podzielenia jej i osłabienia przez rozbójnicze zagarnięcia rosyjskich terytoriów. Głównie uwaga była zwrócona na Japonję, której polityka na Dalekim Wschodzie coraz więcej jest zatrwająająca, i na Polskę, której tendencja popierania nowych państw na kresach Rosji powstałych nie może być uważaną za nic innego, jak tylko za wroga, antyrosyjską akcję-Polski, świadomie dążącej do rozczłonkowania Rosji.

Po udzieleniu uwagi Rumunji oraz Francji za popieranie Polski, Anglii za ogólną tendencję osłabienia Rosji, przycze jeden z mówców podniósł kwestję przyszłego najazdu odrodzone Rosji na ~~wschodnie~~ wschodnie brytyjskie kolonie. Zjazd uchwalił wniosek, którego treść *tekstualna* nie jest znana, lecz której można mieć prawie że ścisłe pojęcie, zawdzięczając po myśle sekretarjatu o czem niżej. W związku z notowanym ~~niżej~~ wyżej budzeniem się uczuć ~~patryjotycznych~~ nacjonalistycznych należy zaznaczyć, że członkowie Zjazdu prócz tatarów, prześcigali jeden drugiego w napięciu patryjotycznego tonu przemówień, co, zwłaszcza ze strony eserów, a tymbardziej eserów-żydów- brzmiało jako pierwszy hejnał powrotu od spraw ludowego socjalizmu polerowanego internacjonalistycznym pokostem k sprawom uczuciowego nacjonalizmu mile zalatującego chłopskim kożuchem, w czem eserzy szarmonizowali się najzupełniej z kadetami.

Na następnych obradach nad pp: 1,2,3, uchwalono wniosek, zaponowany przez frakcję eserowską, którego zasadniczymi miejscami są:

W p. I. Ponieważ Rosja, po rewolucji krynawej marcowej nie
uzna za władzę żadnej tyranji, ponieważ władza sowiecka
nie jest oparta na zasadach ludowładztwa i naród z tą
władzą walczy, w ciągłych przeciw niej powstaniach,
przeto:

-tylko władza opierająca się na powszechnym uz-
naniu ludu jest prawowitą państwową władzą i może być
jako taka uznana przez obce państwa, ze wszystkimi wyni-
kającymi z tego uznania skutkami.

W p. II. Ludy wolnej Rosji nie mogą uważać jakiegoby to nie by-
ło umów lub konwencji, zawieranych rzekomo w imieniu
Rosji przez bolszewików, za obowiązujące. Wskutek te-
go pierwszym obowiązkiem prawowitej rosyjskiej władzy
państwowej będzie ogłoszenie za nieobowiązujące wszyst-
kich międzynarodowych konwencji i umów, zawartych przez
bolszewicką władzę.

Blokadę Rosji, jako sztuczną przeszkodę ekonomicznych
stosunków Rosji z zewnętrznym światem należy usunąć we
wszystkich formach, jako że ciężar blokady spada na
barki ludu, nie zaś rządu. Jednocześnie Zjazd poczytuje
za obowiązek wskazać groźne niebezpieczeństwo, zawie-
rające się w tem, iż dążenia bolszewików do zachowania
władzy za wszelką cenę - w odrodzeniu gospodarczej
łączności Rosji z zewnętrznym światem, może napotkać na
próby, ~~aby~~ z zewnątrz ^{aby} uczynić z bolszewickiej władzy
bron dla politycznego i ekonomicznego ujarznienia Rosji.
Na wszystkie takie próby Rosja odpowie czynnym protestem.

W p. III. Wychodząc z założeń wyżej wymienionych, Zjazd odma-
wia wszelkiego znaczenia i siły koncesjom, nadawanym
przez władzę sowiecką cudzoziemcom. Bezprawne trwanie
nie zapasów złota przez władze sowieckie Zjazd uważa za
rabunek narodowego mienia; kategorycznie protestuje
przeciwko wszelkiemu współdziałaniu w tem z zewnątrz.
W obradach nad tymi wnioskami zasługuje na uwagę mowa
Milukowa. -" My wiemy, że pewne lewicowe elementy, skraj-
niej lewicy, a w Anglii nawet i w liberalnym odcinku

społecznej opinii, wymagali uznania sowieckiej władzy w imię zasad demokracji. Teraz reprezentanci demokratycznej Rosji ~~XX~~ /33 członków Zjazdu/ odpowiadają im-nie!- tej władzy nie uznaje naród rosyjski, a wskutek tego władza ta nie może mieć i między narodowego uznania.-"

- i dalej " My wiemy, że rząd sąsiedniego kraju już dawno dąży do zawarcia handlowej umowy z sowiecką Rosją. Handel z Rosją faktycznie prowadzi się, lecz on właśnie wskazał na ile wogóle żaden poważny handel nie jest możliwy gdy istnieje sowiecka władza. Tem nie mniej, w imię interesów ludności, my nie oponujemy przeciwko faktycznemu handlowi, o ile ma się rozumieć handel ten służy interesom ludności, nie zaś wzmocnieniu bolszewickiego rządu".

Należy podkreślić jak przekonującymi są argumenta Milukowa o tym handlu, któremu z góry Milukow, w imieniu partji, a nawet Zjazdu, zaleca być handlem specjalnym, obliczającym nie zyski handlowe, a ~~nawet~~ ^{właśnie} korzyść ludności rosyjskiej i niekorzyść rządu bolszewickiego tej ludności.

W następnym przemówieniu reprezentanta tatarów p.S. Maksudowa na temat wniosków z 3 punktów programu obrad Zjazdu zarysowuje się z lekką różnicą przekonań, która w całej pełni nader jaskrawo wystąpiła w czasie obrad nad p.V. o stosunku do kresowych państwowych formacji.

- P.V. O stosunku do kresowych państwowych formacji /obrazowacji/ wniosek eserowski, który zdobył poparcie wszystkich prócz tatarów, zawiera w sobie następujące zasadnicze dążeń:
- 1/Ros. demokratyczne partje zawsze uznawały za słusne dążenie narodowości Rosji ku wolności samookreślenia i konstytuanta 5/I.1918 r. ogłosiła zasadę/naczało/ federacyjnego ustroju Rosji. - Lecz to dążenie narodowości Rosji, wobec tragicznego zbiegu okoliczności stało się wymaganiem zupełnego oddzielenia się kresowych państw i porwania wszelkich związków z Rosją, wskutek pragnienia ochronić się od despotycznej władzy i rujnującej polityki bolszewickich dyktatorów.
 - 2/Nim nad Rosją ciążył reżim bolszewickiej dyktatury, dopóty nie może określić się i wylać się w znak racjonalne jurydyczne

! formy ciążenia kresowych państw ku Rosji. Zafiksowanie moralno-politycznego zerwania między nimi może prowadzić tylko do niekorzystnej dla wszystkich balkanizacji i wzajemnym konfliktom, które będą wykorzystane dla względów obcej imperialistycznej polityki.

3/ Licząc się z istnieniem szeregu nowych państw, stworzonych wysiłkami kresowych narodowości i z wolą ich ku zachowaniu ich samodzielności, o ile ona ma wyraz w reprezentacyjnych instytucjach, wybranych przez powszechne głosowanie - demokracja Rosji musi ~~po~~połagać, że po likwidacji bolszewickiej dyktatury i nstaleniu w Rosji ludowładztwa, w nieunikniony sposób wyklaruje się wspólność socjalno-politycznych i kulturalnych interesów, dyktujących ekonomiczne i polityczne zbliżenie, jednokorzystne a nawet komiczne dla obu stron.

4/Najbardziej celową formą tego zbliżenia, odpowiadającą ogólnym tendencjom historycznego procesu i kulturalnym interesom ludności przedstawia się federacyjne-zjednoczenie.

5/Stając na punkcie widzenia przebudowy Rosji na zasadach federacji i nie mając zamiaru /pritasanij/ narzucić komuś tę lub inną formę politycznego związku zbrojną ręką, rosyjska demokracja uznaje za jedyną prawidłową drogę wzajemną zgodę, na zasadzie wolności i równości umawiających się stron.

W mowach swoich, popierających wniosek, eserzy raczej deklaryacyjnie podkreślają zasadę samookreślenia, narzucając z góry jednak formę tego samookreślenia, jako związku z Rosją.

....."My jednocześnie nie możemy zamykać oczu na to, że faktyczne zrealizowanie zasady samostanowienia w życiu naszej ojczyzny nie zawsze odpowiadało istotnej myśli, którą uważaliśmy za konieczne bronić i wprowadzać w życie."/Wisznjak/

Milukow przemawiając w imieniu frakcji kadetów oświadcza się za federacyjnym związkiem narodowości z Rosją, wyłączając Polskę i Finlandję,

Kilukow w mowie swej znowu podkreśla zastrzeżenie co do Konstytuanty z 1918r.

" Mamy tylko jedno zastrzeżenie, co do tekstu wniosku o Konstytuancie 5 stycznia 1918.r. My przyjmujemy tą wzmiankę w przypuszczeniu, że:

1/ nie ma się na celu stworzyć jakiegoś precedentu ku wzmoczeniu działalności tej instytucji, co sprzeciwiałoby się zasadniczym warunkom naszego przystąpienia do tego Zjazdu.

2/ że tu rozumie się jedynie deklaracja zasady federalnego ustroju, nie zaś sposoby jego urzeczywistnienia, które oczywiście 15/I.1921.r. zupełnie są inne niż 5/I.1918.r. Z tymi zastrzeżeniami frakcja k-d w zupełności popiera wniosek".....

Następujące przemówienia reprezentantów tatarów Maksudowa, Paktarowa, Ischakowa zaczęły stopniowo ujawniać rozbieżność poglądów tatarów i reszty zgromadzenia na istotę zasady samostanowienia narodowości.

Maksudow podkreśla, iż nie zupełnie tatarzy godzą się z wnioskiem, w części dotyczącej motywów stworzenia przez narodowości, samodzielných państw.

Według Maksudowa, zasadniczą przyczyną stwarzania się tych państw, jest naturalne i słuszne/zakonnoje/ dążenie ku samostanowieniu.

Odpowiedzi tatarom eserów, kadetów, wreszcie Bruszwita, przemawiającego jakby w imieniu Łotyszów i Bułata w imieniu Litwinów podnoszą temperaturę dyskusji dużo wyżej nad poziom parlamentarnej przyzwoitości.

Tatarzy gorzko wymawiają eserom zmienność ich przekonań, mając na względzie/Ugimski/~~Czerowski~~ dyrektorjat z szerokim tatarskim programem; tatarzy w doskonałych mowach, nacechowanych gorącą miłością i wiernością tradycjom narodowym rzucają historii Rosji oskarżenia o gwałty popełnione w swoim czasie nad państwem Kazanskim i nad wszystkimi państwami tatarskimi. (murut maais si uni)

Obrady nad tekstem wniosku o narodowościach, to podnosząc, to obniżając poziom rozgoryczenia wzajemnego, zakończyły się, uchYLENIEM SIĘ tatarów - poprzez w całości wniosek większości.

P. Tuktarow, na ostatnim posiedzeniu Zjazdu powiedział:
-"my odnosimy stąd wrażenie, że narodowościowa kwestja jeszcze nie osiągnęła na tym Zjeździe swego pomyślnego rozwiązania."

W protokołach posiedzeń Zjazdu zastanawia umyślny czy świadomy błąd następujący. W trakcie dyskusji nad p.V. uchwalono drugi wniosek, który według orzeczenia prezesa ma być wnioskiem ostatecznym na p.V. program, a w treści swej jest wnioskiem dotyczącym p.IV. tajnego- zatytułowanego "O aneksji itd."

Wniosek ten rzekomo w p.V. brzmi:

" Z największym zdecydowaniem, protestując przeciwko wszystkim aktom okupacji lub zaboru części terytorjum rosyjskiego państwa, przez te lub inne obce państwa, z satysfakcją podkreślając lojalność polityki Stanów Ameryki północnej, w stosunku do Rosji. Narada członków Konstytuanty oświadcza, że umowy i konwencje fiksujące podobne umowy i akta w międzynarodowym trybie, bez wiedzy i zgody państwa rosyjskiego, mają być unieważnione /anulowane/ i nie mogą w żadnym stopniu poczytywać się za obowiązujące.

Jednocześnie ustalając uświadomioną powszechnie nieprzystosowalność i niecelowość polityki interwencji i uporszywie ostrzegając przed powrotem do niej, Narada w szczególności kategorycznie nastaje o ostateczne usunięcie interwencji na Dalekim Wschodzie, komplikującej się odkrytą okupacją rosyjskiego terytorjum."

Mowy poprzedzające uchwalenie wniosku pełne są gorzkich gestów pod adresem Ententy i grzecznych pod adresem Ameryki /cytuje się notę Colby i inne akta amerykańskiej kurtuazji/

W trakcie obrad nad pp.6,7, i 8. programu zajęć Zjazdu, objętymi jednym wnioskiem o konieczności stworzenia specjalnego organu, któremu się porucza wszystkie sprawy rozumiane w pp.6,7, i 8, wynika kwestja czy Zjazd Konstytuandy jest pewną instytucją działającą na czas nieokreślony, czy powtórzy się Zjazd czy nie, czy wyłoni ze siebie jakąś stałą instytucję, czy też nie.

w obradach nad punktem 9., zatytułowanym/ an o sposobach wprowadzenia w życie uchwał Zjazdu/ - frakcją k-d. przez Winawera zaproponowała tekst proklamacji do całego świata, wzywającej ku pomocy uchodźcom rosyjskim, których parę milionów ~~pozostaje~~ ~~za~~/poza granicami ojczyzny w tułaczce i bez jutra. Zjazd uchwala, że zaproponowana przez kadetów proklamacja ma być uważaną za proklamację Zjazdu. Następnie specjalna Komisja składająca się z 9 osób opracowuje projekt stałej instytucji, która po ukończeniu Zjazdu ma czuwać nad zrealizowaniem jego uchwał, a także ma opracować projekt stałej reprezentacji interesów Rosji. Zatwierdzenie tego projektu ma należeć do następnego Zjazdu członków Konstytuandy, "który będzie suwerennie decydować o następnych formach i sposobach obrony interesów Rosji, o ostatecznej formie tego organu, który trzeba będzie stworzyć." /Awksentjew/. Wobec powyższego uchwala się wybrać Komisję, która po zakończeniu Zjazdu ma być z jednej strony organem wykonawczym jego uchwał, z drugiej ma przygotować dla następnego Zjazdu Konstytuandy materiały dla stworzenia stałego reprezentacyjnego organu. Konflikt pojęć "prywatnej narady członków Konstytuandy, z której ma powstać urzędowa instytucja reprezentacyjna" oraz zastrzeżenie ~~milukowa~~ o Konstytuancie z 1918.r. wywołują nie-długą dyskusję, która się kończy jednak zgodnym obraniem specjalnej Komisji, mającej funkcjonować z ramienia Zjazdu, po jego zakończeniu.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
o Komisji wchodzi:
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXX
XXX
XXXX

Do Komisji wchodzi:

s. r.	k. d.	tatarzy	kozacy
Awksentjew	Milukow	Maksudow	Chałtanow.
Zenzinow	Winawer		
Kierenski	Konowolow.		
Makiejew			
Minor			
Rogowski			

Milukow w ostatniej swej mowie podkreśla, iż "aczkolwiek Zjazd i wyłoniona z niego specjalna Komisja ma charakter prywatny, tym nie mniej jest coś co wyróżnia je z szeregu innych prywatnych Zjazdów i komisji. Wobec zgodnych nadziei reprezentantów i innych partji o przyszłym Zjeździe, ^{które} którego prawa "suwerenne" mogą być w dowolny sposób rozszerzone, należy skonstatować, że Zjazd Członków Konstytuanty Rosyjskiej w Paryżu, zwołany pod znakiem próby, pod wpływem czynników wewnętrznych i zewnętrznych w ich liczbie Amerykańskich Stanów Zjednoczonych, nabrał świadomości swego dalszego losu, który ma się kształtować od pojęć reprezentacji i opieki nad sprawami Państwa Rosyjskiego i jego obywateli ku rólom niewykluczonemu, aczkolwiek być może maskowanemu na zewnątrz i na wewnątrz formom władzy państwowej. By określić chociażby w granicach prawdopodobieństwa istotną rolę, jaką Zjazd ten czy jego "Osobista Komisja" czy Zjazd następcy mogą odegrać na powierzchni sprawy rosyjskiej, należy uwzględnić ogólną atmosferę, jaka się utworzyła dookoła Zjazdu i usiłowania poszczególnych grup rosyjskich przeciwdziałających jego inicjatywie społeczno-politycznej.

Pozycje te rozpatrywane z bliska nasuwają następujące uwagi:

Wniosek o
Zjeździe
członków
Konstytuanty
rosyjskiej.

1/Zjazd członków Konstytuanty w Paryżu stanowił 4 % całej Konstytuanty rosyjskiej ze stycznia 1918.r.
Wobec tego opinie Zjazdu członków Konstytuanty nie mogą nawet w przybliżeniu odbijać autorytetu całej Konstytuanty, zwłaszcza jeśli przyjąć pod uwagę okoliczność, że gdyby przypadkowo zebrałiby się w Paryżu sami deputowani tatarzy, to

ilościowo stanowiliby kolegię równającą się 8 % ogólnej ilości członków ros. Konstytuanty.

Więcej ilościowo Zjazd w żadnym razie nie miał charakteru nawet części Konstytuanty, i opinie jego nie mogą być traktowane jako wytyczna ku nieznanym opiniom ros. Konstytuanty.

2/Jakościowo Zjazd zgromadził w swym składzie 70% eserów / w Konstytuancie byli oni reprezentowani 40% i 20% kadetów/w Konstytuancie k-d. staniwili 3 %/jaka jako dwie zasadnicze grupy pod znakiem koalicji, których odbył się Zjazd i xpi spisywano wnioski.

Koalicja eserów i kadetów na Zjeździe stanowiła właściwie największe zdarzenie, przynajmniej tak uważano ze względu na wzajemne ofiary, które miały na wewnątrz stanowić o jednym antybolszewickim froncie, budowanym na zasadach markk marcowej/~~markk~~/rewolucji. Ustępliwość partji k-d. nie należy jednak uważać za nic innego jak ustępliwość członków partji k-d. dla swych leaderów Milukowa i Winawera, którzy personalnie stanęli na radykalnym stanowisku koalicji z eserami i zasad ~~markk~~ ~~markk~~ marcowej rewolucji.

Na ogólnych zebraniach paryskiej grupy k-d, gromadzących do 60 członków partji, ludzi posiadających pewne imię w znaczeniu społecznym i politycznym nie ustają po dziś dzień napaady na Milukowa i Winawera za ich stanowisko względem eserów. ~~markk~~ Ataki normowane względami partyjnej dyscypliny już dziś wywołują dysonans wewnętrzny, zapowiadając się na przyszłość możliwym rozłamem partji.

Urok osobisty Milukowa i jego przyjaźń z wieloma członkami c-k. zagodzi w dużym stopniu dojrzewający konflikt.

Wielu przyjaciół Milukowa nie występują otwarcie przeciw niemu, zupełnie nie aprobując jego ugodowej polityki. Natomiast kilku kadetów, jakoto. dr. Pasmańnik, M. Feodorow i W. Wiktorow i cały szereg pozostałych w cieniu oraz ci kadeci, którzy niezależnie od partji związani byli chociażby opozycją jego cesarskiej mości z Wranglem, zwalczanym przez eserów /P. Dołgożukij/~~Zecler~~/ prowadzą w Komitecie partji gorącą walkę przeciwko Milukowowi i Winawerowi, korzystając z gazety

"Obszeczne Dzieło" Burcewa w Paryżu i "Rol" w Berlinie.

Potencjalny rozłam w parji k-d, wywołany koalicją z eserami nie przyczynił się w opinji rosyjskiej do stworzenia przekonania o koalicji istotnej antybolszewickich sił, na gruncie zasad marcowej rewolucji.

Na zewnątrz te zarysowujące się rozłamy nie są jeszcze widoczne.

Udział w Zjeździe znienawidzonego przez Rosjan Kierenskiego, podejrzanego Czernowa, krótkochwilnej "babuni" Bresskowskiej wreszcie starego minora oraz skompromitowanych w oczach umiarkowanej opinji Zenzinowa i Awksentjewa i całego szeregu osób, które same nic nie stanowią, będąc tylko satelitami jednego z wyżej wymienionych ze starszyszy eserowskiej pomimo poparcia kadeckiego, pomimo tendencyjnego wystąpienie w tonie b. narodowym, kosztem dawnego tonu b. rewolucyjnego, oczywiście nie mógł zdobyć dla Zjazdu charakteru miarodajnego źródła opinji rosyjskiej antybolszewickiej i nie kontrrewolucyjnej.

Nieporozumienia wynikłe na Zjeździe w trakcie obrad nad zasadniczą i jakby egzaminacyjną sprawą narodowościową, głośne żale tatarów, które a propos posiadały doskonałą formę parlamentarnych zwrotnych mów, ujawniły też w najgorszym świetle właśnie rozdzwięk w sprawie narodowościowej, pomiędzy demokracją a istotnymi reprezentantami najbardziej lojalnej i najmniej wymagającej narodowości - tatarów.

Nasuwa się mimowoli pytanie, a cóżby wynikło z obrad nad sprawą estońską, łotewską, ukraińską i kaukaskimi, gdyby o tych sprawach Rosyjacy demokraci na Zjeździe obradowali z istotnymi reprezentantami tych narodowości, obecnie budujących swój suwerenny byt państwowy.

Rozdzwięk na Zjeździe w sprawie narodowości też nie jest widoczny na zewnątrz, dla zrozumiałych powodów ignorancji w sprawach rosyjskich wogóle, lecz rozdzwięk ten nie może powstać bez skutków na przyszłość. Według niego można w wróżyć o ważności politycznej Zgromadzenia, które spotyka zawód w najbardziej zasadniczych sprawach.

Stosunek do Zjazdu z Zewnątrz.

Tylko Stany Zjednoczone bezpośrednio, aczkolwiek nieoficjalnie pozwoliły sobie na ^{koncentrowanie} ~~kampanię~~ Zjazdu, co miało wyraz w przyjeździe ambasadora Bachmetna z ^{Jawa} Waszyngtonu do Paryża i zgłoszeniu przez niego na Zjeździe "przekonania" o sympatjach Rządu Waszyngtońskiego oraz informacji charakteru finansowego.

Cozywiście że sympatje Rządu Waszyngtońskiego nie należy traktować jako kolejną aljancką illuzję w sprawie rosyjskiej.

Coraz bardziej agresywna polityka Japonji na Bax Azjatyckim Wschodzie, włączając w to i Syberję oraz ogólne naprężenie japońsko-amerykańskie, popycha Rząd Stanów do wszystkiego co dziś lub jutro może się przeciwstawić Japonji. Niezależność i oryginalność stanowiska Stanów względem Rosji dyktuje się także przez wzrastający antagonizm anglo-amerykański, jednym z wielu objawów którego ma być powojenna przewaga Ameryki nad Wielką Brytanią w dziedzinie transportu morskiego.

Przedwojenne przodujące stanowisko Anglji w tej dziedzinie, określające się 54% światowego tonnażu, dziś zagrożone jest postępowaniem Ameryki, która 4% światowego tonnażu przed wojną dziś ma prawie 30%, zajmując drugie z kolei miejsce po Anglji.

Warunki budowy statków Stanów Zjednoczonych oraz kosztów eksploatacji wpływają tak dalece na niekorzyść Anglji, że dalszy rozwój budownictwa i eksploatacji w Stanach zagraża tysiącem konsekwencji równowadze ekonomicznej i politycznej Wielkiej Brytanji.

Specjalne warunki struktury ^{tego} państwa, wymagające absolutnej przewagi na Oceanie, transport własnego węgla do własnych i cudzych światowych stacji węglowych, opłacający wszelkie t.zw. „preste kursa,” są głównymi pozycjami zagrożonymi przez morskie postępy Ameryki Północnej. /Aron. La crise économique en Angleterre, L'économiste français. 1920. Janvier 1921./
Konsekwencje wysnute z tej sytuacji w stosunku do sprawy rosyjskiej, wyglądają na razie jako gesty sympatii i specjalnie uprzejmego programu w sprawie rosyjskiej.

Ambasador rosyjski Bachmetjew przywiózł jednak nie tylko gesty rządu waszyngtońskiego, pieniądze dawnego rządu rosyjskiego lokowane pod rozmaitymi tytułami spłat i rachunków specjalnych, w bankach Londynu, Paryża i Newyorku, są przedmiotem zabiegów ze strony wszystkich grup rosyjskich, w przeszłości lub w obecnej chwili pretendujących na „ogólno-rosyjski autorytet.”

Z rachunków, które w Londynie i w Paryżu stanowią wysokie sumy milionów w złocie, ni rząd angielski ni rząd francuski ni nie zamierza udzielić żadnych kredytów organizacjom rosyjskim. Przeciwnie, wszelkie dążenia tych rządów są skierowane raczej ku zagarnięciu największej ilości realności rosyjskich państwowych a nawet prywatnych, lecz mających ogólnopństwowy charakter, w celu zabezpieczenia już poniesionych wydatków na rosyjskie akcje anty-bolszewickie. Pewna bezwzględność francuzów w stosunku do rosyjskich zasobów, zupełna obojętność anglików w stosunku do rosyjskich pretensji, jaskrawo odbija przychylność rządu Stanów, który nie tylko że gotów jest zezwolić na podjęcie ^{wielkich} sum rosyjskich ze swojego banku lecz także dojeżdż do zrozumienia gdzie tylko może, iż ofiarność Ameryki na cele rosyjskie i w skarbie państwa może znaleźć swe źródło.

Bachmetjew, który o wszystkich tych rzeczach przywiózł przekonujące deklaracje, miał za cel określić jaka rosyjska instytucja zasługuje najbardziej na miano „wszechrosyjskiej” którejby przypadło w udziale być dysponentem rosyjsko amerykańskiej

kańskich kapitałów.

Następny rozdział świadczy, że jednak Zjazd Konsty-
tuanty nie stał się tą wszechrosyjską instytucją, acz-
kolwiek wielu członków tego Zjazdu, personalnie weszło
do takiej Instytucji, która przybrała miano:

"ROSYJSKOGO-ZIEMSKO-GORODESKOGO-KOMITETA POMOSZCZI
- - - - -
BIEŻENCAM."

Rosyjsko-
goródzkiej
Komitet
pomoszczi
bieżencam.

Komitet nosi tytuł "Centralnego K.Z.G.K.P.B." Zawiazuje
się w Paryżu i jak zastrzega ustawa ma na celu działalność
jedynie humanitarnego charakteru.

W skład komitetu wchodzi następujące osoby:

N. Awksentjew	N. Makiejew
G. Aleksejew	I. Minor.
N. Astrow	W. Obolenski
N. Bogdanow.	A. Orłow
M. Brajkiewicz	T. Polner.
P. Buryzkin	B. Rogowski
M. Winawer	I. Rubinstein
W. Wyrubow.	W. Rudniew
N. Dmitrijew	A. Titow.
W. Zecler	S. Tiurin
L. Katner	W. Charżanow.
I. Kowarski	A. Chrypnow
A. Konowalow	N. Czajkowski
K. Krowopaskow.	F. Szlippe
G. Lwow.	P. Juroniew

Komitet wybiera rządzące kolegium, które nosi miano:
Małego Komitetu i Komisję Rewizyjną.

W skład Małego Komitetu wybrani zostali:

Prezes:

Ks. G. Lwow

Członkowie:

G. Aleksejew	W. Oboleński
W. Wyrubow	T. Polner.
W. Zecler	W. Rudniew
N. Makiejew.	A. Titow.

Do Komisji Rewizyjnej zostali wybrani:

N. Czajkowski

W. Charłanow.

J. Kowarskij.

Więc do Centralnego Komitetu, składającego się z 30 osób wchodzi 10 członków Zjazdu Konstytuancy. Mały Komitet złożony jest z wybitnych przedstawicieli "ziemskiego i gorodskiego sejuzu, do rewizyjnej komisji wchodzi leader n-socjalistów- Czajkowski, reprezentant kozactwa Charłanow i s-r. Kowarskij.

Według opinii osób dobrze poinformowanych, Centralny Komitet pomocy w Paryżu ma wyłączne szanse zgromadzić większe sumy i tą drogą stać się prawdziwą instytucją w opiekunszą dla obywateli rosyjskich i interesów rosyjskich.

Zastrzeżenia co do wyłącznie humanitarnego charakteru działalności nie mają żadnego praktycznego znaczenia. Wewnątrz instytucja ta przy pomyślnym toku gromadzenia pieniężnych środków, co zapowiada się bezwarunkowo dobrze mimowoli stanie się instytucją koncentrującą wpływy i akcję polityczną rosyjską na emigracji.

Inne grupy. Inne rosyjskie grupy, posiadające w Paryżu swe centra lub ekspozytury.

Grupa Czajkowskiego

Grupa N. Czajkowskiego, usiłująca działać konspiracyjnie pod hasłem zbrojnej walki z bolszewikami nawet z interwencją obcą, składa się:

z Czajkowskiego,

Zubowa,

Demidowa,

Wakara

Kartaszowa

Rudajewa

Titowa

i Gen. Golowina.

Wolkowa

Wytyczną cechą tej grupy jest kierunek polonofólski w granicach bardzo jeszcze pierwotnych, i w związku z tem przychylny dla roboty rosyjskiej z Sawinkowym na czele w Polsce.

Grupa działa konspiracyjnie, jest w trakcie wznowienia ~~stosunków~~ stosunków i łączników wewnątrz Rosji, posiada pewne środki "około 350-500 tysięcy franków/ł na szanse roztoczyć swe wpływy na sfery kooperatywne w Rosji.

Grupa: Cause
Commune.
Obszeczaje
Dzieło/

W skład tej przeważnie prasowej Organizacji, stojącej na gruncie wranglewskim, również wyznającej zasadę zbrojnej walki z bolszewikami interwencją wchodzi jako członkowie czynni:

Burcew,

Pasmanik

M. Fiedorow

i szereg ro-

G. Aleksinskij

syjskich literatów.

Ze strony działaczy francuskich grupa ta ma za sobą najzupełniej p. Gustave Hervé, z jego dziennikiem "Victoire" i nie może być wątpliwości, że podstawą do bliższego współdziałania jest pewna finansowa pomoc, jaką Burcew udziela dziennikowi "Victoire"

Grupa ta prowadzi zaciekłą walkę z eserami wszędzie, gdzie tylko eserzy działają dominującą a w ostatnich czasach wziętą w tej grupie biorą początek nurtowania wewnętrzne partji k-d, z racji koalicji z eserami. Burcew utrzymuje ścisły kontakt z Berlinem, sam się tem chwali, że ma tam duże wpływy w prasie, co należy rozumieć w ten sposób, że kadecka berlińska grupa z Gesenem, Nabokowem i prof. Nowgorodcewym/gazeta Kul/ najzupełniej oponująca się Milukowskiemu kierunkowi paryskich R-d. służy dla Burcewa pośrednikiem pomiędzy nim a innymi rosyjskimi germanofilskimi kierunkami. Grupa ta może być zaliczoną do organizacji wrogich polskiej państwowości, którą grupa ta toleruje jedynie w granicach etnograficznych polskich.

Grupa Mież-
kowskiego.

Towarzystwo raczej messjanitów niż polityczna grupa, nie posiadająca ni wybitnego wyrazu na zewnątrz, ni określonego planu wewnętrznej organizacji ma to znaczenie, że na jej gruncie spotykają się ludzie poza partjami należący do wszystkich partji.

Poza Mereżkowskim należą do niej eserzy Iwanow, Rudniew, Fenc, Bunakow, kadeci: Kartaszow, Demidow, Czajkowski.

Grupa ta jest zbliżoną do grupy Czajkowskiego pod względem składu i zasadniczych pojęć o sytuacji oraz środków i metod czynu politycznego. W stosunku do Polski jest ~~praktyczna~~ pożyteczną.

Funduszy nie posiada. wpływy krystalizuje w sferach ludzi mających usposobienie ku mistycyzmowi.

Grupa Wrang- Grupa Wranglowska:

lowska.

N. Lwow.

W. Sulgin

prof. Czebyszew.

i inni,

działająca przy głównej kwaterze Wrangla pod nazwą "parlamentarskiej"-grupy - organizacja rządowa Wranglowska, wyznająca zasadę jedynego wranglowskiego rosyjskiego sztabdarówki z bolszewikami.

W Paryżu jako reprezentantów ma N. Lwowa i grupę Bursewa i ministrów Wranglowskich Struwego i Biernackiego. Wobec coraz większej koncentracji myśli politycznej dookoła idei walki pod niegeneralskimi hasłami, grupa ta żadnych widoków na przyszłość nie posiada, funduszy specjalnych poza drobnymi sumami, znajdującymi się w dyspozycji dawnych ambasadorów i ministra finansów Biernackiego - nie posiada.

Wobec przerwania pomocy Francji dla Wrangla, reprezentanci tej grupy czynią energiczne zabiegi dookoła Centralnego Ziemskiego i Gorodskiego Komitetu o fundusze dla armji Wrangla. Grupa ta, zresztą jak i cała organizacja wranglowska jest nieprzychylną dla Polski i przepojoną goryczą dla Ententy. Oczywiście że wobec tego ma wewnętrzną łączność z umiarkowanymi rosyjskimi germanofilskimi kołami w Berlinie, przez Wiedeń i Budapeszt.

Grupa bractwa. Ostatnio ogłosiła o swoim istnieniu nowa grupa rosyjska, która przybrała tytuł "Narodnego bractwa oswoobodźnika Rosji" W skład tej grupy jako kierownicy i założyciele wchodzi ks. P. Dołgorukow, prof. Aleksinskij, A. Chrypunow, pr. Struve i prof. Laszkiewicz.

Oczywiście jest to grupa Wranglowska, usiłująca przekonać, że w nowej konstelacji politycznej nowe hasła "bractwa" oczyszczone będą od wszystkiego tego, co we wranglowskiej akcji było szkodliwego i zgubnego.

Grupa berlińska - Przy końcu 1920.r. prof. Jefimowski, dawny przyjaciel i współpracownik W. Szulgina, prawicowiec, który z doświadczenia wysnuł przekonanie o konieczności zewnętrznego demokratyzmu, zorganizował ze sfer inteligencji i półinteligencji grupę, która przybrała nazwę "Narodno-Krestjanskago Sojuza".

Tytuł ten w obecnej chwili jest już inny, bo po odczytach Jefimowskiego we Wiedniu i Pradze, wyklarowała się potrzeba przekształcenia grupy wewnętrznie i na zewnątrz. Na razie nie dokładnego o niej nie wiadomo. Wiadomo tylko, że organizatorowie zachowali w organizowaniu jako zasadnicze pierwiastki ideę chłopca, jako gospodarza przyszłej armii Rosji i ideę Rosji, jako męczennicy, ukrzyżowanej przez zdradliwych przyjaciół. Grupa eserowska w Pradze. Zenajnas, Minor i W. Lebediew. Pieniądże czeskie, kierunek antypolski.

Grupa eserowska w Pradze

NB

Prasa rosyjska na emigracji - Załącza się prawie dokładny wykaz wydawnictw rosyjskich na emigracji.

Duża ilość powstających i upadających pism świadczy o nietrwałości orientacji grup i osób, z ramienia czyjzego, wydawnictwa zaczynają działać.

Nadmiar religijnych wydawnictw w Ameryce świadczy o wzmagającym się tam ruchu pozapartyjnym.

STOSUNEK ROSYJSKICH GRUP POLITYCZNYCH W PARYZU DO AKCJI ROSYJSKIEJ W POLSCE.

może być określony generalnie jako stosunek ujemny.

Na tle prawie że powszechnej nieufności dla Sawinkowa, daje się skonstatować w grupie Czajkowskiego i Merezkowskiego, przychylność dla samej roboty na czele której stoi Sawinkow. Nie należy jednak sądzić, że uprzedzenia do Sawinkowa są tak skryształizowane, że w żadnym razie opinia emigracji nie uzna pożyteczności jego pracy.

Sawinkowa nie lubią eserzy nazywając go zdrajcą za sprawę Kornikowa i Kołczaka. Osobista uraza eserów do Sawinkowa datuje się zresztą z dawnych lat, gdy Sawinkow jako kierownik bojowej drużyny partji eserów przeciwstawił się leaderom partji pokojowo obradującym nad tem, kogo zgładzić rękami Sawinkowa i jego przyjaciół. O robocie Sawinkowa jak zresztą o wszystkim co dzieje się w Polsce, grupy paryskie rosyjskie są tendencyjnie informowane. Co dotyczy roboty rosyjskiej w Polsce jest przemilczane umyślnie lub ujawniane w najniekorzystniejszym świetle.

Szczególnie pracuje na to praska eserowska gazeta *Zen-zinowa "Wola Rosji"*.

Częściowa informacja o ros. pracy w Polsce, udzielona w ostatnich czasach poszczególnym politykom rosyjskim, stała się małym powodem dla uważniejszego badania tej sprawy i wogóle wszystkiego co w Polsce dzieje się. Znakomitym argumentem wzbudzającym wśród rosjan sympatyzujących idej rosyjsko-polskiej przyjaźni, zaufania dla roboty grupy Sawinkowa w Warszawie jest obecność w tej grupie społecznych i politycznych działaczy, jakimi są pp. Odiniec, Filosofov, Portugałow, Bem, Ułaniokij, Butenko i szereg innych zgromadzonych między innymi w Warszawie, Oddział Związku Odrodzenia Rosji.

W rezultacie pewnej akcji grupa Czajkowskiego przekazała obiecana moralną i materjalną pomoc grupie warszawskiej ze swoich własnych funduszków, a także i z funduszków Centralnego Z. i. Gorodsk. Komit. Pomocy. Nie ulega żadnej wątpliwości, że pomimo niechęci grup paryskich innych dla roboty rosyjskiej w Polsce, większość działaczy personalnie poparłoby tę robotę, gdyby zewnętrznie ona osiągnęła chociażby najmniejsze powodzenie.

Paryż 15/II.1921.r. J.

Oczywiście wszystkie mniej lub więcej czynne ośrodki rosyjskiej akcji politycznej grupują się dokoła organów prasy, lub te ostatnie egzystencje swą zawdzięczają organizacjom politycznym. Szczegółowe studia nad rosyjskimi periodycznymi i nieperiodycznymi wydawnictwami muszą być zalecone polskim placówkom politycznym za granicą. Niżej podana tablica obejmuje mniej więcej całą prasę rosyjską za granicą:

Kraj	Miasto	. Tytuł:	. Redaktor	. Kierunek oficjalny:
Finlandja	Helsingfors	"Nowaja Ruskaja Zizn" "Rosowiet" "Politi- czeskaja Izwiestja."	I. Grygorkow	Organ ruskiej oswo- bodzicielskiej nacjo- nalnej gosudarstw- myśli.
Estonja	Rewel	Narodnoje Dieło, Poslednije Izwiestja, Komunist. Siehodnia, Nowyj Put.	Wacht, Radke A. Krumiński.	eserowski i nieznany, bolszew przerwana.
Łotwa	Ryga	Ruskaja Zyzn, Ryżskij Kurjer, Wola, Swobod- naja Myśl.	Zaborowski Grodziński J. Rozow.	demokrat. bezpart. niezależny.
Gruzja	Libawa.	Libawskoje R. Słowo.	W. Taśman.	nieznany
	Tyflis	Gruzja	B. Gordeładze	"
	"	Słowo	W. Anancw	"
	"	Borba	Szaraszydze	s-d. Gruzji
	"	" XXXXXXXXXX	Komunist Gruzji	kom. gruziński
ARM	"	Nowosti Dnia	M. Zaganja	nieznany
	"	Wieser	Kułaszkina	"
	"	Wolnyj Gones /tygodnik	-	s-d.
	"	Tyflis /tygodnik/	G. Dzynoxydze.	bezpart.
ARM	"	Socjalnaja Pomoc	- Tow. Socjalistycznego Pomocy Ludności.	nieperiodyczna wyd. Zarządu
	Batum	Batumskaja Zizn	G. Ajołko	nieznany
	"	Echo Batuma	Sułaberydze	bezpartyjny
Armenja	Suchum	Nasze Słowo	-	s-d Gruzji
Turcja	Erywan	XXXXXXXXXXXX Armenia	B. Kortanow	nieznany.
ARM	Konstatynopol	nieczernaja Pressa. /Presse du soir.	-	nieznany
	"	Biuletien ruskiej pieczati w Konstantinopo- le.	Maksimow	nieznany
	"	"Rossija"	W. Ilłowajski	nieznany
Bułgarja	Sofja	Russkaja Gazeta	-	"
	Warna Sofja	Rosijsko-Bułgarskoje Izdatelstwo	E. Grym. K. Soko- łow. I. Rapaport, P. Bogajewskij	-
Jugosławja	Belgrad	Ruskaja Gazieta Ruskaja Myśl	przerwana prof. A. Maklecow, L. Zwierew i prof. M. Czubiński.	-

AB m
Zmieszanie
wale. o Kolumen
przy przepływan
romant. czoło
niezależności

Kraj	Miasto	Tytuł	Redaktor.	Kierunek oficjalny
Jugosławia	Belgrad	Nowaja Rossija / po niemiecku na połowę tygodnik /	Elfimer	
Austrja	Wiedeń	Nowa Doba / ukraiński / Ukraina Prapor / Wola / ukraińska / tygodnik.	Winniczenko W. Budz. A. Gorlenko	Zakord. grupa ukr. komunistów p.
Niemcy.	Berlin.	Sowiety / tygodnik / Nowyj Mir. Głos Rosji, Hul. Wremja. / tygodnik / wana / Izwiestija. Biuro wojennych-nieperjodyczna. Nowe Słowo / ukraiński tygodnik / Russkij Emigrant / dwutygodnik / Ziam / dwutygodnik / przerwana. / Krasnyj Nabat / nieperjod. Russische Korrespondenz / miesięcznik / Ekonomicznij Biuletien / tygodnik /	Szklafer. Gessen Naborow. G. Breltman W. Kopp. bolszew. Kuzelá B. Czeszkin W. Stankiewicz. russk. sekcji.	bolszew, bolszew, demokrat. myśl, k-d. niezal. bolszew. nieznany. kooperat. Russkaja-Kołonja. komun. p. germ. bolszew.
Czechy	Praga	Russkoje Dieło / trzy razy tyg. / Wola Rosji. Prawda / tygodnik /	Berlińska ekspozytura R.S.F.S.R. bolszew. B. Maresz	bolszew. przerwana
	Uzgered	Stawianskaja Zaria Narod / organ Rusi / Rodina / dwutygodnik / Otkliki / tygodnik /	Zeminow Lebediew Minor. s-r. Chura Władimir Piotr Sowa	robotnicza ludowa s-r. partji prikarpatkiej
Szwajcarya	Lozanna	Redina / dwutygodnik /	W. Buchgeim	przerwany
	Berno	Otkliki / tygodnik /	W. Zamsdur	przerwany
Włochy	Rzym	La Russia del Lavoro	G. Schneider	socjalistyczny
Francya	Paryż	Poslednija Nowosti Obszczaje Dieło Victoire francuska Rossija / przerwany / Swobodnyja Myśli Ewrejskaja Trybuna / ros. / La Tribune Juive / franc. / The Jewish Tribune / ang. / Pour la Russie. Bulletin d'Information pour la Russie La République Russe / dwumiesięcznik / Bicz. / tygodnik / set. politycz. Lucz. / rosyjski / Griaduszczaja Rosija / miesięcznik / Sowremiennyja Zapiski / miesięcznik /	M. Goldsztejn Burcew Burcew Wasilowski	eserowski " " " " przerwany. żydowski antypolski eserowski " " republikańskiej ligi.
			IMCA Czajkowski Awksentjew, Bumakow, Wisznjak	przerwano eserowski.

Kraj	Miasto	Tytuł	Redaktor	Kierunek oficjalny	
Anglja	Londyn	The New Russia, Zapiski Russago Ekonom. obszczestwa w Londonie.	Milukow	przerwano	
Ameryka	New York.	Nowoje Ruskoje Slovo	A. Kreczmar	nieznany.	
		Russkij Głos	A. Brajnowski	nieznany	
		Amerykańskija Izwiestja	"	nieznany	
	Czykago	Syn Otieczestwa	"	robotniczy.	
		Prosveszczenje	O. Kuncewicz	kooperatywny.	
	Finlandja	Proletarji Tygodnik	"	nieznany	
		Swobodnaja Rosija	W. Fliter	kościelny.	
	Bilnes Barre	Dumy Rosji /miesięcznik/	"	prawosławny	
	New York	Swiet /tygodnik/	I. Jakowlew	lit. polityczny	
		Nowaja Rosija /tygodnik/ Exänk	S. Bendasiuk	karpacko-ruski.	
	"	Gołos Naroda /tygodnik/	Wergun.	też	
	"	Prikarpackaja Rus /dwutygodnik/	"	"	
	Japonja	N. Wilow Ave.	Prawda	"	ros. bract.
		Olyphant Laska	"	"	"
		Co. p. a.	"	"	"
Homestead		Amerykańskij Ruskij Wiestnik /tygodnik/	"	greko-katol.	
New York.		Ukraiński szczodenni wisti	I. Buszewskij	ukr. rob. partja.	
"		Ilustrowanyj Tižnik	"	postepowy.	
Jersey City		Swoboda /3 razy tygd./	"	nieznany	
Seranto		Narodna Wola	"	"	
Pittsbourgh		Narodne Slovo Ukraińskie	"	Narodna Pomocz.	
New York		Sowiet Russia	I. Witmer Hartman.	bolszew.	
Wsch. Syberja	San Francisco	Strugling Russia /tygodnik/	B. Bachmetjew	ofic. dawny	
	Jokogama	Russian Economic Bulletin	miesięcznik	ros. amer. torg. polata	
	Tokio	Syberian Opportunities. /miesięcznik/	T. Romanowski	filo-ameryk.	
Chiny	15	Dieło Rosiji /tygodnik/	Ros. komit. w Japonji	ekonomiczny.	
Argentyna	24	Russkij Dalnyj Wostok	"	"	
	2				

Въ Берлинѣ.

- I/. Въ согласіи съ группой старой Германіи, русскіе реакціонные германофильскіе круги вновь усиленно обращаютъ свои взоры на Бермонта-Авалова, какъ на вождя подготовляемого въ Литвѣ и Западныхъ русскихъ губерніяхъ возстаній.
- Въ этихъ цѣляхъ въ октябрѣ мѣсяхъ текущаго года, происходили секретные переговоры между правыми русскими кругами и представителями Герм. Генер. Штаба / генераль фонъ деръ Гольцъ, майоръ Лизеръ, какъ начальникъ русскаго отдѣла К-ровъ, его помощникъ, бывш. русскій прокуроръ Аккерманъ, повидимому полковникъ Вауеръ, фонъ Давидовъ и т.п. / Съ Бермонтомъ переговоры ведутся черезъ проф. барона Таубе.
- Одновременно съ этимъ въ октябрѣ же въ Берлинѣ были созданы 27 представителей Земствъ западныхъ губерній, которые инспирированы Берлиномъ, съ большими деньгами были отправлены организовать возстанія внутри Сов. Россіи и въ Ковно.
- Но Ковно же подъ видомъ корреспондента Локаль Анзейгерта выѣхалъ и майоръ Лизеръ съ задачей : 1/. выяснитъ возможности организацій возстаній и 2/. войши въ тѣсный контактъ съ Литовской властью.
- На всѣхъ протсходившихъ въ Германіи переговорахъ, является слѣдующее мнѣніе: "Хотя настроеніе въ Совѣтской Р Россіи и назрѣло ~~начинать~~ но начинать дѣйствія преждевременно, пусть дойдутъ до сознанія что не помогутъ когда всѣ взоры съ надеждой обратятъ на Германію, тогда надо начинать дѣйствія."
- Это мнѣніе неоднократно высказывалось Лизеромъ, Аккерманомъ, ген. Красновымъ и другими лицами.
- 2/. Въ концѣ ноября мѣсяца ожило доселе тихое Литовско е по-солство. Улица запружена автомобилями военного министра и Идутъ переговоры Германіи и Литовскихъ представителей по поводу формировація Литовской регулярной арміи для совмѣстныхъ дѣйствій.
- 3/. Всѣ эти подготовленія нахадятся въ странной связи съ большевистскими отвѣственными дѣятелями и ихъ работой.
- Большевики формируютъ въ Германіи "Первую Красную Интернаціональную Армію" / во главѣ ея Гай, штабъ котораго помѣщается на / Работы по формировацію этой арміи производятся въ лагерѣ / бывш. украинскій лагерь /, гдѣ размѣнены до 8 тысячъ красныхъ. Въ штабѣ Гая изъ проживающихъ въ Берлинѣ офицеровъ сформированъ штабъ въ составѣ 33 человекъ. Въ настоящее время вся эта работа производится почти открыто.
- Германскій Генеральный Штабъ въ курсѣ работъ и напри-мѣръ упомяты выше находится въ самой тѣсной и вишней дружественной связи съ Рейхомъ и Коппомъ, появяясь съ ними открыто въ ночныхъ кабакахъ. Представители большевистской нѣмецкой организаціи Гай и Эйдукъ въ настоящее время секретно выѣхали въ Нарвѣ для свиданія съ какими то крупными совѣтскими дѣятелями изъ Россіи и Отд. этой же военной организаціи въ ноябрѣ во Францію выѣхалъ рядъ большевиковъ съ задачей усилить агитацію, создать органъ печати / газета подъ названіемъ "Извѣстія русской рабочей партіи" уже выходитъ подпольно въ Парижѣ. 4 декабря вышелъ №6. Газета блѣдная и не умѣлая. Экземпляры имѣются. /
- Характерно что вся эта работа известна Германскому Генер. Штабу / скрытому /, Известна она также и въ правыхъ организаціяхъ, гдѣ входятъ тѣ же офицеры Герм. Генер. Штаба.
- Характерно также и слѣдующее : состоящій агентомъ по е контръ-развѣдкѣ у Коппа подѣссаулъ или поручикъ Гуманскій въ то же время состоитъ на службѣ и въ правой русской германофильской организаціи сына сен. Бельгарда. Этотъ же Гуманскій состоитъ въ перепискѣ съ проживающимъ въ Парижѣ известнымъ дѣятеlemъ первой революціи Максимилианомъ Филономъ

/ копию письма представляю / который вызывается в Берлин на "ответственную и большую работу".

4/ .Въ Литвѣ. Съ ноября усилился потокъ нѣмцевъ изъ Вост.

Пруссіи въ Литву. Нынѣ въ Литвѣ насчитывается до 8 тысячъ вооруженныхъ нѣмецкихъ солдатъ. Въ концѣ еября наблюдался переходъ организованныхъ нѣмецкихъ ~~вождитвжжжж~~ властей: Напримѣръ одна гаубичная батарея полностью съ запряжкой и всѣмъ имуществомъ, радіотел. отдѣленіе.

Въ настоящее время нашей организаціей выслано специальное лицо въ Ковно для обследованія детального положенія на мѣстѣ.

5/ .Въ курсѣ всей подготовки германскихъ организаціи находится Орловъ нынѣ пребывавшій въ Парижѣ. Онъ находился въ непосредственной связи съ Аккерманомъ / помощникомъ Лизера/, онъ же приглашая въ Прагѣ Сотрудниковъ работать съ нимъ, определенно указывалъ, что онъ имѣетъ неограниченный источникъ нѣмецкихъ средствъ. Оканчательно же личность его не выяснилась, особенно въ виду его близости съ Бурцевымъ. Освѣдомленность же очень большая. Въ настоящее время онъ упоминаетъ о созданіи "Бѣлаго интернаціонала" противъ большевиковъ. О бѣломъ же интернаціоналѣ упоминалось и въ Германіи / въ октябрѣ мѣсяцѣ/ при чемъ методъ его борьбы указывалъ слѣдующій: 1/.отказъ отъ вооруженной борьбы съ большевиками, 2/ разрушеніе демократическихъ силъ борющихся съ большевиками, 3/, временное и внѣшнее торжество большевизма, 4/. Переворотъ и восстановленіе монархій въ Россіи и Германіи, т.е. черезъ большевизмъ къ реставраціи. Такимъ образомъ создается впечатлѣніе, что Орловъ работаетъ въ связи съ Германіей. 6/. Эти же правые германфильскіе круги имѣютъ "Офицерскій Союзъ" которымъ руководитъ самъ фонъ деръ Гольцъ, въ составѣ котораго были ген. Вискупскій, ген. Комиссаровъ, 1/. жанд.полк. Безсоновъ и др. Это офицерскій Союзъ сознательно стремился разложить армию ген. Врангеля и былъ въ связи съ очень крупными дѣятелями на Югѣ Россіи и съ нѣкоторыми представителями того же ген. Врангеля въ Европѣ, оказывавшихъ арміи пассивное сопротивленіе которое и привело къ катастрофѣ.

Извѣстно письмо жены полк. Безсонова изъ Бѣлграда въ Берлинъ нѣкоему Р.Кейхелю, 2/. гдѣ сообщалось, что черезъ официального представителя ген. Врангеля, ген. Артаманова, Безсоновъ будетъ вызванъ персонально въ Крымъ для большой секретной и ответственной работы и долженъ спѣшно выѣхать. Въ письмѣ имя вызваваемаго не названо, но лишь указано, что оно является лицомъ очень ответственнымъ. Въ Берлинѣ среди бѣженцевъ ходятъ слухи, что ген. Холмсень, представитель Врангеля въ Берлинѣ въ связи съ этой организаціей. Тяжелое впечатлѣніе въ Берлинѣ произвелъ банкетъ, устроенный монархическими организаціями на гдѣ ген. Холмсень и Боткинъ / гражд.представитель Россіи/ присутствовали. Слухи утверждаютъ, что банкетъ устроенъ умышленно въ связи съ крахомъ Крыма, какъ демонстрація.

1/. Нынѣ какъ слишкомъ фигуры, отъ внѣшней дѣятельности отошли, на самомъ же дѣлѣ работать продолжаютъ.
2/. Р.Кейхель бывший русскій офицеръ, видный дѣятель правыхъ русскихъ организаціи и одновременно числится въ спискѣ сотрудниковъ К-разв. Ковна.

Naczelne Dowództwo W. P.
(Sztab Generalny).

ODDZIAŁ 11
Wydział 4 B.W.

Przedmiot: Rosyjski Komitet Ewakuacyjny.

TREŚĆ:

Do Szefa Sztabu.....na koncepcie

Warszawa,/.....1920.

Ref:

Szef Oddz.

(Szef Sekcji)

Szef Sztabu

Patrz przed apr.

Nr.

1131 I B.W.4.

Przedmiot

Patrz po wysł.:

Oddział

Akta poprzednie:

Tymczasem
załatwione

Za zgodność czystopisu

Skontro

Wysłano:

Załączać:

Przedkłada się zgodnie z rozkazem tłumaczenie oraz kopje listu i referatu R.K.E.

Koncyplent:

PRESIDENT

du Comité Russe

d'Evacuation en Pologne.

"10" Janvier 1921.

Nr. 118

Varsovie.

A Monsieur le Général

ROZWADOWSKI

Chef de l'Etat-Major Polonais.

NACZELNE DOWÓDZTWO (SZTAB GENERALNY) Oddział informacyjny	
Otrzymano dnia	12. I 1921 r.
Str. 1731	Zatwierdzone

13.5.21
Sxef
Bw

Monsieur le Général,

J'ai l'honneur de vous envoyer ci-joint une copie du rapport du Colonel Belaieff, chef de garnison du camp de Szczepiarno. Je me permets de vous prier d'examiner avec bienveillance les demandes qui y sont exposées, notamment celle du transport immédiat des unités en un autre lieu, car je crains que la non satisfaction de ce que sollicite le Colonel Belaieff, pourra entraîner la démoralisation parmi les troupes et se refléter sur l'état de leur santé.

En même temps, je prends la liberté de vous envoyer pour votre information une copie de ma lettre et de mon exposé adressés à Mr. C. Wendziagolsky.

Veillez agréer, Monsieur le Général, l'expression de ma plus haute considération et de mon entier dévouement.

B. Savinkoff

Adjutantura osobista
Sztabu generalnego W. P.
16 5/21/20

Oddz II
Szefowa
w 2 ilon exemplarach
W. Rud

Secret.

A Monsieur C. Wendziagolsky.

Monsieur,

Je me permets, avant votre départ à Paris, de vous exposer brièvement la situation des forces antibelchévistes russes, sur la base des données que possède le Comité Russe d'Évacuation.

Mettant de côté les groupements d'émigrés n'ayant aucune importance véritable- comme par exemple les milieux cadets de Londres et de Paris /Maklakeff, Mileukoff/ ainsi que les groupements liés indéniablement avec l'Allemagne, comme le groupe opérant à Berlin de Gourko et de Biscoupsky,- il y a actuellement trois formations antibelchévistes russes à la force et à l'influence diverses.

I. Le Général Wrangel et le Comité lié avec lui/ Chripounoff, Zecler, Youreniff et autres/.

Le Général Wrangel jouit d'un appui assez considérable en France, dispose de certains fonds/ restes des sommes de l'amiral Koltchak/, n'a aucun contact avec le peuple russe et s'appuie uniquement sur son armée. /70.000 hommes dont 35.000 combattants/. De ces derniers on peut escompter de conserver jusqu'au printemps au moins 15.000/. Vu ceci le général Wrangel, malgré sa défaite et le manque de popularité de son nom parmi les paysans et en les états issus de l'ancien Empire Russe, peut être de nouveau appelé à un rôle actif, si la guerre recommençait sur le front ouest. Les restes de son armée pourraient être alors de réelle utilité grâce à leurs hautes capacités militaires.

II. Le parti socialiste-révolutionnaire./ Kerensky, Avksentieff,

Zenzineff et autres/.

Ce parti possède un appui insignifiant en France et réel en Tchékhe-Slovaquie, certains fonds, est populaire dans une certaine mesure, parmi les masses et sans disposer de forces armées, est néanmoins lié avec certains "verts" ou paysans insurgés. Vu ceci, le parti socialiste-révolutionnaire peut jouer un rôle actif au cas d'une insurrection paysanne en Russie.

III. Le Comité d'Evacuation Russe en Pologne. / Savinkoff, Filosefew, Odinetz et autres/.

Le Comité possède un appui réel en Pologne. N'a point de propres fonds, est populaire parmi les masses paysannes; jouit de la sympathie des états limitrophes, dispose de forces armées/ restes des armées du général Boulak-Balachevitch et du général Peraykine se montant à 15.000 hommes/ et est en liaison avec les "verts" ou paysans insurgés/ Un bref exposé de cette question est ci-joint/. Aussi bien en cas de guerre, qu'en cas d'insurrection paysanne, le Comité est appelé à jouer un rôle actif.

La politique du Comité à l'égard, et du général Wrangel et du parti socialiste-révolutionnaire, est celle de l'attente. Si le Comité pouvait, vu sa situation centrale, au prix de certaines concessions, se joindre à l'un de ces groupements, cette union signifierait dans les deux cas une rupture définitive avec l'un des deux côtés, car l'union du général Wrangel avec le parti socialiste-révolutionnaire apparaît comme impossible.

Vu ceci, le Comité préfère, tout en entretenant les relations les plus amicales possible avec les deux groupements, de conserver l'indépendance dans ses actions jusqu'au moment où se posera clairement le problème de la guerre et de la paix, et se précisera la force relative des 3 groupements. Le Comité ne peut pas ne pas prendre en considération aussi bien les forces armées du Général Wrangel dont l'importance croîtrait énormément au cas où si la guerre recommençait, que les liens du parti socialiste-révolutionnaire avec les paysans, liens dont l'importance pourraient être grande, en cas d'insurrection. Le Comité aspire à unifier tous les

les éléments antibolchévistes, sans exclusion. Mais cela ne sera possible que si réellement sa force sera suffisante, pour concilier les groupements mentionnés ci-dessus. En ce but est nécessaire non seulement l'aide de la Pologne, mais aussi celle de la France.

Pertant à votre connaissance ce qui est exposé ci-dessus, je vous prie d'agréer, Monsieur, l'expression de ma plus haute considération et de mon entier dévouement.

Signé: B.Savinkoff.

Vu par le Chef du Bureau

Vassiljev

Absolument secret.

Le Comité Russe d'Evacuation en Pologne, tout en travaillant à conserver intactes les forces armées des généraux Boulak-balachevitch et Pernykhine au cas où les opérations militaires devaient recommencer au printemps, s'efforce, en même temps, de fomenter des insurrections en Russie contre le pouvoir soviétique.

Dans ce but le Comité

- 1/ Possède une organisation terroriste à Moscou.
- 2/ Possède des agents à Moscou, à Petrograd et parmi les rangs de l'armée rouge. En particulier dans l'armée de Boudeny.
- 3/ Tend à unir tous les détachements paysans, tous les "verts" et les détachements de l'ataman Machne.

Actuellement le Comité est en liaison directe:

I. Au Nord

Avec les partisans

- a/ de Carélie
- b/ de Ingermanlandie
- c/ du gouvernement de Novgorod
- d/ du gouvernement de Pskoff.

II. En Russie-Blanche

Avec les partisans du "Parti du Chêne vert"

- a/ du gouvernement de Minsk
- b/ " " " Grodno
- c/ " " " Meguileff.

III. En Ukraine

Avec les nombreux groupes de partisans opérant dans le gouver-

nement de Kiew et avec les détachements de l'ataman Machno.

IV. Dans le Kouban

Avec les nombreux partisans cosaques.

Le groupe du Nord est représenté par le colonel Elvengren.

Le groupe de Blanche-Russie par le lieutenant Dzergatch et le lieutenant Orloff.

Le groupe ukrainien par le capitaine Nekrachevitch.

Le groupe du Kouban par le colonel Bereznievitch et le capitaine Nevitsky.

D'après les dépositions unanimes des représentants des groupes mentionnés, aux conférences qui eurent lieu le 3 et le 4 Janvier courant, le nombre de paysans insurgés et prêts à se soulever, organisés en sociétés secrètes, se monte à des dizaines de milles aussi bien au Nord, qu'en Blanche-Russie, en Ukraine et au Kouban. Aux conférences en question fut adoptée la résolution de convoquer un congrès, au commencement de Février de tous les représentants des détachements de partisans en un endroit devant rester secret, et que des représentants devaient se rendre, pour la préparation de ce congrès, en leurs groupes respectifs.

Le Comité se propose d'unifier techniquement tous les détachements de partisans. Et pour rendre possible une telle union, de conclure un accord politique avec les états indépendants sur le territoire desquels opèrent les dits détachements. A un tel accord politique le Comité a déjà abouti en ce qui concerne l'Ukraine, la Russie-Blanche, la Carélie et l'Ingermanlandie.

Le Comité certifie que tous les détachements de partisans manquent d'armes, de cadres d'officiers. Et quelques uns d'argent.

En outre, pour assurer le succès de cette préparation en vue de

l'union de tous les détachements de partisans, il est de toute nécessité que les agents du Comité aient la libre circulation à travers le territoire polonais, en particulier du côté des frontières est.

Le Président du Comité

Basse d'Evacuation /-/ B.Savinkoff.

Vu par le Chef du Bureau

Vassiljev

Tajne.T ł ó m a c z e n i e .

Do

Pana Wędziagolskiego.

Panie,

Pozwalam sobie przed wyjazdem Pana do Paryża przedstawić mu w krótkości sytuację sił anty-bolszewickich rosyjskich według danych posiadanych przez komitet^ę Ewakuacyjny Rosyjski.

Nie uwzględniając ~~xxx~~ ugrupowań emigrantów nie mających żadnego rzeczywistego znaczenia^ę jak na przykład środowiska kadeckie w Londynie i Paryżu / Makłakow, Milukow/ jako i ugrupowania bezsprzecznie złączone z Niemcami /grupa Gurki i Biskupskiego, operująca w Berlinie^ę istnieją obecnie trzy formacje antybolszewickie rosyjskie o sile i wpływie różnym.

I. Generał Wrangiel i Komitet z nim połączony. / Chripunow, Zeeler i inni/

Generał Wrangiel cieszy się dość znacznym poparciem we Francji, dysponuje pewnymi środkami / resztki sum Admirala Kołczaka/ nie ma żadnego kontaktu z ludem rosyjskim i opiera się wyłącznie na swojej armji / 70 tysięcy ludzi z czego 35 tysięcy walczących/. Z tych ostatnich można do wiosny zachować przynajmniej 15 tysięcy. Uwzględniają powyższe Generał Wrangiel mimo klęski i braku popularności jego imienia wśród chłopów i w państwach powstałych z dawnego imperjum rosyjskiego może znów odegrać czynną rolę w razie gdyby wojna rozpoczęła się znowu na froncie zachodnim. Resztki jego armji mogłyby być wówczas rzeczywiście pożyteczne dzięki wysokim zaletom wojskowym.

II. Partja Socjalistyczno-rewolucyjna /Kiereński, Awksentiew, Zenzinew i inni/

Partja ta posiada poparcie nieznaczne we Francji, a rzeczywiste w Czechosłowacji, posiada pewne środki, jest w pewnej mierze popularną wśród mas i choć nie rozporządza siłami zbrojnymi jest pomimo to w łączności z niektórymi " Zielonymi" czyli powstańcami chłopskimi. Wynika z tego że partja socjalistyczno rewolucyjna może odegrać rolę czynną w razie chłopskiego powstania w Rosji.

III. Rosyjski Komitet Ewakuacyjny w Polsce/Sawinkow, Filozofow, Odyniec i inni.

Komitet posiada rzeczywiste poparcie w Polsce. Nie ma własnych środków, jest popularny wśród mas włościańskich: cieszy się sympatją państw kresowych, rozporządza siłami zbrojnymi /resztki armji Gen. BułachBałachowicza i Gen. Permikina dochodzących do 15 tysięcy ludzi/ i jest w łączności z "Zielonymi". Załączam krótkie zestawienie o tej sprawie. Tak w razie wojny jak i powstania chłopskiego Komitet powołany jest do odegrania roli czynnej.

Polityka Komitetu względem Generała Wrangla i partji socjalistyczno-rewolucyjnej jest wyczekująca. Gdyby wobec swojego połączenia centralnego Komitet mógł za cenę pewnych ustępstw połączyć się z jednym z tych ugrupowań, łączność ta oznaczałaby w obu razach ostateczne zerwanie z jedną z obu stron, gdyż połączenie Generała Wrangla z Partją socjalistyczno-rewolucyjną wydaje się być niemożliwym.

Wobec powyższego Komitet woli, utrzymując stosunki o ile możności najprzyjaźniejsze z obu ugrupowaniami, zachować niezależność w swej działalności, aż do chwili kiedy kwestja wojny i pokoju stanie się aktualną i ~~zixxxxix~~ wyjaśni się względna siła trzech ugrupowań. Komitet nie może nie brać pod rozwagę, czy to sił zbrojnych Gen. Wrangla, których znaczenie wzrosłoby niepomiernie w razie wznowienia wojny, czy to łączność ~~zxxa~~ partji socjalistyczno-rewolucyjnej z chłopami, której znaczenie mogłoby być wielkie w razie powstania. Komitet zmierza do połączenia wszystkich pierwiastków anty-bolszewickich bezwyjątku. Ale będzie to możliwe wówczas tylko jeżeli siła jego będzie dostateczna, aby pogodzić ugrupowania wyżej wymienione. W tym celu konieczna jest pomoc nietylko Polski, ale i Francji.

Podając powyższe do wiadomości, proszę przyjąć etc.

Za zgodność:
/-/Wasiljew.

/-/ B. Sawinkow.

Za zgodność tłumaczenia:

Dyjakap

Scisle tajne.T ł ó m a c z e n i e .

Rosyjski Komitet Ewakuacyjny w Polsce, pracując nad utrzymaniem całości sił zbrojnych generałów Bułak-Bałachowicza i Permykina ze względu na możliwość wznowienia operacji wojennych na wiosnę, stara się zarazem wywoływać w Rosji powstania przeciwko władzy sowieckiej.

W tym celu Komitet:

- I. utrzymuje organizację terrorystyczną w Moskwie.
 - II. utrzymuje agentów w Moskwie, Petrogradzie i w szeregach armji czerwonej, mianowicie w armji Budannego.
 - III. zmierza do zjednoczenia wszystkich oddziałów chłopskich, wszystkich "Zielonych" i oddziałów atamana Machno.
- Obecnie Komitet jest w łączności bezpośredniej:

I. Na północy:

z partyzantami

a/ z Karelji

b/ z Ingermanlandji

c/ w guberni Nowogrodzkiej

d/ w guberni Pskowskiej.

II. Na Białej Rusi:

z partyzantami "Partji Zielonego Dębia"

a/ w guberni Mińskiej

b/ w guberni Grodzieńskiej

c/ w guberni Mohylowskiej

III. Na Ukrainie:

z licznymi grupami partyzantów w Guberni Kijowskiej i z oddziałami atamana Machno.

IV. Na Kubani:

z licznymi partyzantami kozackimi

Grupa Północna jest reprezentowana przez płk. Elwengren.

Grupa Białoruska przez poruczn. Dziergacz i poruczn. Orłowa.

Grupa Ukraińska przez kpt. Nekraszewicza

Grupa Kubańska przez płk. Bereźniewicza i kpt. Nowickiego.

Według zgodnych zeznań przedstawicieli wymienionych grup na konferencjach, które się odbyły 3-go i 4-go stycznia b.r. liczba powstańców chłopskich i chłopów gotowych do powstania zorganizowanych w tajne stowarzyszenia dochodzi do dziesiątek tysięcy tak na północy na Białej Rusi jak na Ukrainie i Kubani. Na pomienionych konferencjach przyjęto rezolucję zwołującą na początek lutego Kongres wszystkich przedstawicieli oddziałów partyzanckich w miejscu mającym pozostać tajnym. Dla przygotowania Kongresu przedstawiciele udadzą się do swoich poszczególnych grup. Komitet zamierza zjednoczyć technicznie wszystkie oddziały partyzanckie i celem umożliwienia podobnego zjednoczenia zawrzeć układ z państwami niezależnymi na terytorjum których operują te oddziały. Komitet zawarł podobny układ polityczny w stosunku do Ukrainy, Białorusi, Karelji i Ingermanlandji.

Komitet stwierdza, że wszystkim oddziałom partyzanckim brak broni, oficerów a niektórym i pieniędzy.

Pozatem, aby zapewnić powodzenie akcji zmierzającej do zjednoczenia wszystkich oddziałów partyzanckich koniecznym jest aby agenci Komitetu mieli możliwość wolnego przejazdu po terytorjum polskiem, a głównie w stronę granic wschodnich.

Prezes Rosyjskiego Komitetu Ewakuacyjnego

Za zgodność:
/-/ Wasiljew.

/-/ Sawinkow

Za zgodność tłumaczenia:

Syjakow.

PREZES KOMITETU ROSYJSKIEGO
EWAKUACYJNEGO W POLSCE.

T ł ó m a c z e n i e .

10 stycznia 1921.

Do

Nr. 118.

Warszawa

Pana Generała Rozwadowskiego

Szefa Sztabu Generalnego Polskiego.

Panie Generale,

Mam zaszczyt przesłać przy niniejszem odpis raportu Pułkownika Bielajew, szefa garnizonu obozu w Szczypiornie. Pozwalam sobie prosić Pana Generała o przychylne rozpatrzenie próśb załączonych mianowicie prośby o przetransportowanie natychmiastowe jednostek do innego miejsca: obawiam się bowiem, że odmówienie prośbie Płk. Bielajewa mogłoby wywołać demoralizację wśród wojsk i odbić się na ich zdrowiu.

Zarazem pozwalam sobie przesłać do wiadomości odpis listu i zestawienia, przesłany przeze mnie panu Wędziagolskiemu.

Proszę przyjąć Panie Generale wyrazy mego wysokiego poważania etc.

/-/ B. Sawinkow.

z zgodności z tym aktem:

Dyplomat

511
SZEF SZTABU GARNIZONU
Obozu Szczypiorna
6-go stycznia 1921 r.
No. 97
Szczypiorna.

T L O M A C Z E N I E.

NACZELNIKOWI GARNIZONU.

R A P O R T.

Donoszę, że w ubiegłym miesiącu grudniu zauważyłem co następuje:

Oddziały N.D.A. przybyły z m. Luninca do obozu w Szczypiornie eszelonami stosownie do organizacji armji, a mianowicie: 1-szym eszelonem przybył kozacki pułk, 2-gim eszel. - oddziały 3-ej dywizji, 3-cim eszel. - oddziały 2-ej Dywizji, 4-ym eszel. - sztab i urzędy armji, 5-ym eszel. - oddziały 1-ej dywizji.

ORGANIZACJA PRZEWOZU N.D.A. Spiesznosc ładowania i dezorganizacja oddziałów przy odstepowaniu, a szczególnie przy przekroczeniu granicy, tudzież karygodne spełnianie swych obowiązków przez wielu dowódców potęgowało dezorganizację oddziałów i w takim to stanie przybyły one do Szczypiorny oprócz oddziałów I-ej dywizji.

Administracja obozu nie była zawczasu powiadomiona o przybyciu oddziałów armji Balachowicza i nie zdążyła jednocześnie ewakuować znajdujących się bolszewików i przygotować przyjęcie przybywającym eszelonom. Skutkiem czego porządek odrazu nie był przestrzegany. Winni w tem są jak i nasi dowódcy tak i polska administracja obozu, która nie wykazała w tych ciężkich warunkach odpowiednich organizacyjnych zdolności.

Przybywające oddziały trafiały do baraków kwarantanny, następnie do lazni a potem były rozlokowane w barakach. Przytem były niektóre smutne incydenty (lekarski przegląd rodzin), które podkreśliły niedostateczne obmyślenie środków użytych przez polską administrację.

ROZŁOKOWANIE. Przeznaczone baraki, jak i cały oboz, znajdują się na nizinie źle drenowanej i jak swoim zewnętrznym wyglądem, tak i wewnętrznym urządzeniem mogą doprowadzić do przygnębienia nawet człowieka przyzwyczajonego do wszystkiego. Takie wrażenie było u większości i wywarło odrazu przygnębiający nastrój i apatję.

Baraki są to budynki lekkiego typu do połowy znajdujące się w ziemi, pojemnością na 100 - 120 ludzi. Wewnątrz baraku znajdują się prycze, a między nimi podłoga z ziemi. Ogrzewa się barak dwoma piecami, dość nieudatnej konstrukcji, gdyż nie mogą ogrzać całego baraku. Barak jest obliczony tylko ^{na} letnie pomieszczenie. W dzień słabe światło przechodzi

przez 6 - 8 okien. Powietrze w barakach wilgotne, często mgliste, a jeszcze częściej zmieszane z dymem, gdyż piece dymią lub z powodu zepsucia, lub jeszcze częściej z powodu gotowania jedzenia a urządzenia do tego niema. (Fajerek). Prycze ciągle są wilgotne, gdyż nie mogą wyschnąć ani we dnie, ani w nocy z powodu wilgotnego powietrza. Podłoga z ziemi jest przyczyną stalego błota i ludzie z zabrudzonymi nogami wstępują na prycze. Posypywanie przejść piaskiem może tylko częściowo zmniejszyć błoto, a to z tego powodu, że na zewnątrz baraku błoto nie wysycha i niema żadnego sposobu usunięcia jego.

Z początku, do otrzymania tabeli, rejestracja wydawania produktów była utrudnioną i trzeba było zadawać się tym, co chcieli wydać. Po otrzymaniu tabeli zaczęła się wyjaśniać dokładniej niedodawanie produktów. Główną przyczyną braku produktów jest brak dostatecznych środków przewozowych (na oboz - 6 wozów i 1 auto ciężarowe), a produkty przywożą się z Intendentury z Ostrowia.

Zdawaloby się, że ilość produktów według tabeli dla polskich żołnierzy i oficerów powinna byłaby być zupełnie dostateczna, jednakże z powodu stalego niedodawania i często złego gatunku np., takiego ważnego ilościowo produktu jak kartofle, jedzenie jest niedostateczne i oficerowie i żołnierze skarżą się codziennie.

JEDZENIE. Nieakuratny przywóz produktów jest przyczyną nieprzygotowania na czas jedzenia; i bardzo często obiad wyznaczony na godz. 12-tą - 1-szą, bywa o 3-iej, 5-iej a czasami o 7-iej - 8-iej godz. wieczorem. Często też skarżą się na niedowozenia mąki dla oficerów, a przy niedostatecznym odżywianiu zostają bez chleba, znaczy - cierpieć głód.

Dlatego też nie dziwnego, że dywizyjny lekarz I Dywizji dr. Braun zauważył żołnierzy partyzantskiego pułku, którzy grzebali się w śmietniku, aby znaleźć tam, wyrzucone z powodu zepsucia kartofle lub coś innego.

Brak pieniędzy u oficerów i żołnierzy nie pozwala poprawić ich położenia przez kupno produktów na stronie.

; O wszystkich niedodaniach i złym gatunku produktów sporządzają się natychmiast akta, odpisy których zostają odsyłane do dowódcy obozu.

Należy dodać, że ani kuchennych statków, ani kociolków a dla oficerów stołowego naczynia niema. i jedzą w czym popadło i jakniebądź.

OPAL. Dotychczas nie udało się dostać tabeli na materiały opalowe i trzeba przyjmować co dadzą.

Materiał opalowy składa się z torfu, węgla i bardzo niewielkiej ilości rozpalki. Torf w bardzo złym gatunku i będąc zupełnie wilgotnym nie pali się z powodu czego oddziały odmawiają się od przyjęcia go. Samego zaś węgla nie wystarcza. Węgiel wydaje się również w bardzo złym gatunku, po większej części miał, gdyż lepszy idzie do elektrowni, łazni i polskich urzędów.

Rozpalki, której przy złym gatunku opalu potrzeba bardzo dużo oczywiście niewystarcza, a zimno i wilgoć w barakach zmuszają żołnierzy rozbiierać baraki i brać co się natrafi, aby się tylko ogrzać.

O złym gatunku węgla, torfu i o braku opalu wogóle były sporządzone już niejednokrotnie akta, odpisy których zostały przesłane do dowódcy obozu.

Z powodu wszystkiego wyżej wymienionego, temperatura w barakach jest niska a bywają dni, kiedy cały zapas węgla, który wydaje się na 10 dni naprzód zostaje zużyty przed terminem i wtedy w barakach zupełnie zimno i wilgotno.

OSWIETLENIE. Z oświetleniem jest bardzo źle. Wydawano się po dwie lampy na barak, lecz i to nie na wszystkie. Obecnie nie wszystkie baraki posiadają chociażby po jednej lampie. Tabeli na wydawanie nafty nie przysłano. Według wiadomości szefa zaopatrzenia oddziału wydaje się naftę - 17 gr. na dobe na jedną lampę, co wynosi funt z czerną na miesiąc. Niema o czym mówić, iż doza ta jest więcej, aniżeli minimalna.

Jezeli dodać do tego, że nafta wydaje się nieregularnie, gdyż były wypadki, że z powodu wyjazdu oficera komendantury, który wydaje naftę, takowa nie była wydawana w ciągu 2 dob, ~~strzymując się~~ wytwarza się sytuacja nie do pozazdroszczenia. I rzeczywiście baraki pogrążone są zwykle w ciemnościach lub w półmroku i gdyby nie świece, które kupują za ostatnie pieniądze to panowałaby kompletna ciemność.

WARUNKI SANITARNE. Wszystkie warunki życia stwarzają bardzo wygodną atmosferę dla epidemii i ilość chorych rośnie z każdym dniem. W czasie sporządzenia tego raportu było chorych 449, t.j. 10 % ogólnej liczby ludzi w obozie, lecz jest to tylko cyfra chorych szpitalnych, gdyż dużo osób choruje w barakach nie chcąc iść do szpitala. Liczba chorych na powrptny i płamisty tyfus dochodzi do 309 chorych. Wypadków śmierci 15.

O warunkach sanitarnych w barakach niema co mówić, są one zupełnie anty-sanitarne. Położenie chorych w szpitalu też nieszczegolne - bardzo często po 3-ch chorych leży na 2-ch łózkach. Bielizny u zdrowych, jak również i w

szpitalu bardzo malo, a u zdrowych zabrudzona jest do ostatecznosci. Prac bielizny w obozie niema gdzie - pralni niema, a pranie na miescie kosztuje po 20 mk. od sztuki. Warunki sa tragiczne i niema wprost wyjscia. Poscielowej bielizny nikt niema, ludzie spia na siennikach, kolder niema.

Przy takich warunkach plus wszystko wyzej wymienione jasnym jest wielka liczba chorych, a o ile do tego dodac brak najpotrzebniejszych medykamentow to otrzymujemy widok bardzo smutny. Ludzie oddychaja niezdrowym, ciezkim powietrzem w barakach i zamaczja nogi w blocie z powodu braku dobrego obuwia.

Pomoc lekarska nie wiele sie przyda w takich warunkach. W ciagu miesiaca oddzialy przeszly dwa razy przez kwarantanne, przyczem oddziez byla dezynfekowana.

UMUNDUROWANIE. U wiekszosci ubranie silnie zniszczone i w zlym stanie przyczyna. - Nieakuratnosc i trudnosc w takich warunkach sledzie za ubraniem. Bielizna - 2-ej zmiany u przewazajacej ilosci niema. Obuwie w oplakanym stanie, a przerazliwe bloto doprowadza szybko obuwie do stanu nieuzywalnosci.

Dotychczas, dopiero w tych dniach otrzymano 500 szlafrokow, ktore wlasnymi srodkami zostana przerobione na koszule. Oczekuje sie umundurowanie, lecz ilosc i jakosc niewiadoma.

WARUNKI MATERJALNE. Byly pieniadze - byli pijanstwo. Niema ich - sprzedaja wszystko co mozna sprzedac i nawet to, czego nie mozna. Trzeba wydawa odpowiednie zarzadzania dla rozpedzania miejscowych targow tandeciarskich. Obecnie niema pieniedzy na najpotrzebniejsze, aby dokupic jakieniebacz produktu. Okolicznosc ta powieksza jeszcze sytuacje i stwarza ja nie do zniesienia ciezka.

STAN MORALNY. Stan moralny jak oficerow tak i zolnierzy jest niezadawalniajacy. Ludzie o charakterze nie stalym ostatecznie rozpuszczaja sie lub zaczynaja pic, lub tepieja umyslowo i pogrাজার sie w kompletna umyslowa i fizyczna apatje. Jako przyklad mozna przytoczye wypadki, kiedy ludzie przestali myc sie tygodniami, inni lenia sie wyjsc z baraku dla malych wyproznien, sa osoby, lezace calymi dniami, lub siedzacy przy piecu caly dzien i odnoszacy sie obojetnie do wszystkiego.

Ludzie sa pozbawieni minimalnego materjalnego dobrobytu i bedac w masie ludzmi malo rozwinietymi pogrাজার sie w smiertelna apatje.

ZAJECIE. Zajecia w takich warunkach nie moga byc bardzo produktywnymi chociaz wykonania ich zadzaja.

Wszystkie myśli i cała nadzieja skierowana jest na możliwie przed-
kie wydostanie się stąd i o ile to nie nastąpi w jaknajkrótszym czasie,
rezultaty będą bardzo smutne.

Rozkład zajęć został sporządzony, lecz wprowadzenie go w życie nie
pozwalała okoliczności: to błoto, to brak ubuwia, to niedostateczna energia
oddzielnych naczelników przeszkadzała ściślemu wykonaniu tego rozkładu.
Z czym można walczyć - walczy się, lecz rozkładające się warunki życia,
brak określonego celu wpływa na mało dusznych ludzi i przeszkadza powo-
dzeniu pracy.

OSWIATOWE ZAJĘCIA. Aby odwrócić od pijanstwa, lenistwa i apatii za-
chęcało się do: urządzania przedstawień teatralnych, koncertów, wypisywa-
nia gazet, urządzania wszelkiego rodzaju kolek sportowych i. t. d. Niestety
i tu zjawili się spekulanci, którzy postawili sobie za cel zysk, a nie po-
moc towarzyszowi w nieszczęściu. Nie mając wyboru trzeba było korzystać
z ich usług i teatr chociaż o cenach wysokich zawsze był pełen.

Otrzymywanie gazet nie udało się dotychczas uregulować, chociaż były
ku temu poczynione odpowiednie kroki. przez osobę specjalnie do tego wy-
znaczoną. Otrzymywanie korespondencji uprzywilejowano, chociaż listów przy-
chodzi mało. Listy są cenzurowane.

ADMINISTRACJA OBOZU. Wiele z przytoczonych wyżej wypadków nie można
obwinić administracji obozu, ze strony której szczególnie ze strony po-
ręcznika MALICKIEGO (czasowo pełniącego obowiązki dowódcy obozu) była za-
wsze widoczna chęć spełnienia prawnych żądań. Nie można tego samego po-
wiedzieć o administracji gospodarczej obozu, która częściowo z własnej winy,
częściowo z winy innych urzędów pracowała bezskutecznie. Wszystkie niedo-
dawania produktów, nieprawidłowe wydawanie węgla (od razu na 10 dni), zatrzy-
mywanie wydawania nafty i koniecznych przyrządów kuchennych nie mają uza-
sadnionego usprawiedliwienia i wymagają specjalnego bezstronnego zbadania.
Dużą rolę odegrywa brak praktyki w takiego rodzaju działalności, który
przeszkadza rzeczowemu postawieniu kwestji. Pozostaje tylko nadmienić,
że pożądanym jest dużo ulepszeń i wtedy tylko możeby maszyna zaczęła
pracować prawidłowiej.

WNIOSKI. 1). KONIECZNEM JEST JAK MOZNA NAJSZYBCIEJ PRZENIESC ODDZIA-
LY W INNE MIEJSCE.

2). KONIECZNEM JEST STWORZENIE MINIMUM MATERJALNYCH WARUN-
KOW ZYCIA.

- 3). KONIECZNEM JEST ZE STRONY WSZYSTKICH NACZELNIKOW WYKAZANIE TROSKI I ZAINTERESOWANIA SIE POWIERZONYMI IM LUDZMI.
- 4). KONIECZNA JEST KAZDOMIESIECZNA, CHOCIAZBY NIEWIELKA PIENIEZNA PENSJA.
- 5). KONIECZNEM JEST WYJASNIENIE WSZYSTKIM DALSZEGO CELU EGZYSTOWANIA ODDZIAŁU.
- 6). KONIECZNEM JEST ALBO PROWADZENIE NADAL BOJOWEGO PRZYGOTOWANIA W ODDZIALE, LUB PRZEFORMOWANIE GO ODDZIAŁ PRACY.
- 7). KONIECZNEM JEST PROWADZENIE JAKNAJINTENSYWNIJSZEJ KULTURALNO OSWIATOWEJ PRACY.
- 8). KONIECZNEM JEST JAKNAJSZYBCIEJ URZADZIC KANTYNY, WARSZTATY, AZEBY WSZELKIMI SPOSOBAMI DOPOMODZ DO MOZLIWYCH WARUNKOW ZYCIA.

Wyzej wymienione uwazam za swoj obowiazek podac do wiadomosci.

Pulkownik /-/ BIELAJEW.

Zgodnie z oryginalem.

Szef Kancelarji. R. E. K.

(podpis nieczytelny).

Начальникъ
Штаба Гарнизона
л. Щипіорно.
6 января 1921 г.
№ 97.
Щипіорно.

Начальнику Гарнизона.

Р А П О Р Т Ъ.

Доношу, что ~~ва~~ истекшіи декабрь мѣсяць мною замѣчено слѣдующее:

Части Н.Д.А. прибывали изъ г. Луинца въ л. Щипіорно по эшелонно примѣнительно къ организаціи Арміи, такъ 1-мъ эш. прибылъ казачій полкъ, 2-мъ эш. - части 3-й дивизіи, 3-мъ - части 2-ой дивизіи, 4-мъ - Штабъ и Учрежденія Арміи, 5-мъ - части 1-ой дивизіи.

Организація пере-
ѣзда Н.Д.А.

Спѣшность посадки и нарушенная организація частей при отходѣ, а особенно при переходѣ границы, а также преступное отношеніе многихъ начальниковъ къ своимъ обязанностямъ способствовало окончательной дезорганизаціи частей ^{и въ такомъ состояніи части ~~кроме~~ частей} 1-ой дивизіи, прибывали въ Щипіорно.

Администрація лагеря не была своевременно предупреждена о приходѣ частей Арміи Балаховича и не успѣла одновременно эвакуировать, содержащихся здѣсь большевиковъ и подготовить пріемъ прибывающихъ эшелоновъ. Слѣдствіемъ этого было въ мѣста несоблюденіе должнаго порядка, вина коего ложится какъ на нашихъ начальниковъ, такъ и на Польскую Администрацію лагеря, которая не проявила въ этой трудной обстановкѣ должныхъ организаторскихъ способностей.

Прибывающія части попадали въ карантинные бараки, потомъ въ баня и послѣ этого размѣщались въ баракахъ. При этомъ произошли нѣкоторыя печальныя инциденты (мед.осмотръ семей), которые подчеркнули недостаточную продуманность мѣръ, принимаемыхъ Польской Администраціей.

Отводимые бараки, какъ и весь лагерь, распо-

Размѣщеніе.

ложены на низкой мѣстности, плохо дренированной и какъ своимъ внѣшнимъ видомъ, такъ и внутреннимъ устройствомъ способны нанести уныніе даже на бывалого человѣка. Такое впечатлѣніе составилось у большинства и вызвало сразу пониженное настроеніе духа и апатію.

Баракы представляютъ собой постройки легкаго типа на половину сидяціе въ землѣ, вмѣстимостью на 100-120 человѣкъ. Внутри барака нары, а между ними земляной полъ. Отапливается баракъ двумя печами, довольно неудачнаго типа, такъ какъ не могутъ обогрѣть весь баракъ. Баракъ рассчитанъ только на лѣтнее пребываніе. Днемъ тусклый свѣтъ проходитъ черезъ имѣющіеся въ баракѣ отъ 6-8 оюнь. Воздухъ въ баракахъ сырой, часто туманный, а еще чаще смѣшанный съ дымомъ, т.к. печи, или по неисправности, а чаще изъ за того что готовятъ пищу, а приспособленій для этого нѣтъ (конфорокъ), дыматся. Нары все время сырыя, т.к. ни днемъ ни ночью просохнуть изъ за сырости воздуха, не могутъ. Земляной полъ является постоянной причиной грязи, т.к. люди съ грязными ногами ступаютъ на нары. Посыпаніе проходвъ пескомъ можетъ только отчасти уменьшить грязь, а т.к. снаружи бараквъ грязь вовсе не просыхаетъ, то избавиться отъ нея нѣтъ никакой возможности.

Въ началѣ, до полученія табелей, учетъ выдаваемыхъ продуктовъ былъ затрудненъ и приходилось довольствоваться тѣмъ, что хотѣли выдать. Съ полученіемъ табелей стала выясняться болѣе точно недодача продуктовъ. Основная причина недодачи - отсутствіе достаточныхъ перевозочныхъ средствъ (на лагерь 6 повозокъ и 1 грузовикъ), а между тѣмъ продукты подвозятся изъ Интендантства въ г.Островѣ.

Казалось бы, что довольствіе по табели Польскаго солдата и офицера должно было бы быть достаточно и вполне удовлетворительнымъ, на самомъ же

дѣлѣ, благодаря почти постояннымъ недодачамъ и весьма часто скверному качеству, на примѣръ, такого важнаго по количеству, продукта, какъ картофель, питаніе неудовлетворительное и на пищу ежедневно жалуются и офицеры и солдаты.

Питаніе.

Неаккуратный подвозъ продуктовъ вызываетъ не-своевременное приготовленіе пищи и нерѣдки случаи, когда обѣдъ вмѣсто 12-1 ч. бываетъ въ 3, въ 5 и даже въ 7-8 ч. вечера. На неподвозъ муки для офицеровъ жалобы также часты, а при недостаточномъ питаніи остаться безъ хлѣба, это значитъ голодать.

Поэтому немудрено, что дивизионный врачъ 1-ой Дивизіи докторъ Браунъ замѣтилъ солдатъ партизанскаго полка копающихся въ сорной ямѣ, что бы отыскать тамъ, выброшенный за негодностью, картофель или еще что нибудь.

Отсутствіе денегъ у офицеровъ и солдатъ не даетъ возможности поправить положеніе покупкой на сторонѣ.

О всѣхъ недодачахъ и о недоброкачественности продуктовъ немедленно составляются акты, копіи коихъ посылаются коменданту лагеря.

Къ этому остается добавить, что ни кухонной, ни котелковъ, а для офицеровъ столовой посуды не имѣется и ѣдятъ въ чемъ попало и какъ попало.

До сихъ поръ не удалось получить табель на отпускъ отопительныхъ припасовъ, приходится принимать со словъ:

Отопительные припасы состоятъ изъ торфа, угля и весьма небольшого количества растопки. Торфъ весьма низкаго качества и будучи влажнымъ вовсе не горитъ и части отказываются его принимать. Угля же одного недостаточно, да и выдается онъ также низшаго качества, большею частью въ видѣ угольнаго песка, т.к. лучшая часть идетъ на электрическую станцію, баню и польскія учрежденія.

Отопленіе.

Растопки, которой при скверномъ качествѣ топлива, нужно особенно много, конечно, далеко не хватаетъ, а холодъ и сырость въ баракахъ вынуждаютъ солдатъ ломать бараки и тащить все что попало лишь бы согрѣться.

О скверномъ качествѣ угля, торфа и о недостаткѣ топлива вообще неоднократно составлялись акты, копии съ коихъ посылались коменданту лагеря.

Вслѣдствіе всего вышеизложеннаго, температура въ баракахъ низкая, а бываютъ дни, когда весь запасъ угля, который, къ сожалѣнію, выдается на 10 дней впередъ, расходуется раньше срока и тогда въ баракахъ вовсе холодно и сыро.

Вопросъ съ освѣщеніемъ обстоитъ очень плохо. Было выдано по расчету 2 лампы на баракъ, но и то не на всѣ. Въ настоящее время далеко не во всѣхъ баракахъ есть хоть одна лампа. Письменной табели отпуска керосина прислано не было. По свѣдѣніямъ Начальника Снабженія отряда отпускъ керосина - 17 гр въ сутки на лампу, что выходитъ фунтъ съ лишнимъ въ мѣсяцъ. Нечего и говорить, что эта доза болѣе чѣмъ минимальная.

Освѣщеніе.

Если добавить къ этому не налаженность въ смыслѣ порядка выдачи керосина, когда были случаи, что за отъѣздомъ офицера комендатуры, вѣдающаго выдачей керосина, таковой не выдавался въ теченіи 2-хъ сутокъ, то получается вовсе незавидная картина. И дѣйствительно всегда бараки погружены въ тѣму или полутѣму и если бы не покупаемый, на послѣдніа деньги, свѣчи, то царила бы полная тѣма.

Всѣ условія жизни создаютъ болѣе чѣмъ благоприятную обстановку для эпидеміи и число больныхъ растетъ съ каждымъ днемъ. Въ моментъ составленія отчета цифра больныхъ - 449 человекъ, что составляетъ почти 10 % состава лагеря, но эта цифра только

госпитальных больных, а многие болѣютъ въ баракахъ не желая идти въ госпиталь. Цифра больных возвратнымъ и сыпнымъ тифомъ 309 чел. Случаевъ смерти 15.

Санитарное
состояніе.

При санитарныя условія жизни въ баракахъ говорить не приходится, онѣ вовсе антисанитарны, по-
ложеніе же больныхъ въ госпиталѣ также не блестяще -
больные лежатъ часто по трое на двухъ кроватяхъ.
Бѣлья у здоровыхъ, да и въ госпиталѣ совсѣмъ мало.
И оно заносено у здоровыхъ до крайности. Мыть бѣлье
въ лагерь негдѣ - прачешной нѣтъ, а въ городѣ мытье
стоитъ 20 мар. за штуку. Положеніе создается траги-
ческое и выхода пока нѣтъ. Постельнаго бѣлья ни у
кого нѣтъ, люди спятъ на тюфякахъ, набитыхъ соло-
ной, одѣяль нѣтъ.

При такихъ условіяхъ плюсъ все вышеизложенное
становится понятнымъ громадное количество больныхъ,
а если прибавить къ этому отсутствіе самыхъ необходимы
хъ медикаментовъ, то создается тяжелая картина.
Люди дышатъ нездоровымъ тяжелымъ воздухомъ въ бара-
кахъ. Люди мочатъ ноги въ грязи изъ за недостатка
прочной обуви.

Медицинская помощь при такихъ условіяхъ едва
ли можетъ принести много пользы.
Въ теченіи мѣсяца части прошли черезъ карантинъ 2 ра-
за, при чемъ одежда дезинфекцировалась.

У большинства обмундированіе сильно поношено и
плохо содержится. Причина - неаккуратность и труд-
ность въ такой обстановкѣ слѣдить за костюмомъ.
Бѣлья - 2-ой смѣны у подовляющаго большинства нѣтъ.
Обувь въ плачевномъ видѣ, а чудовищная грязь быстро
приводитъ обувь къ концу.

Обмундированіе.

До сихъ поръ получено только на дняхъ 500 хала-
товъ, которые своими средствами будутъ передѣланы
на рубашки. Ожидается получка обмундированія, но
количество и качество точно неизвѣстны.

Матеріальное
положеніе.

Были деньги шло пьянство, ихъ нѣтъ - идетъ бѣшеная продажа всего что можно продать и даже того чего нельзя. Приходится принимать мѣры для разгона мѣстныхъ толкучныхъ рынковъ. Но сейчасъ нѣтъ денегъ на самое необходимое, чтобы докупить хотя бы кое что изъ продуктовъ. Это обстоятельство еще въ большей степени усугубляетъ обстановку и дѣлаетъ ее невыносимо тяжелой.

Моральное состоя-
ніе.

Моральное состояніе какъ офицеровъ, такъ и солдатъ - неудовлетворительное. Люди съ неустойчивымъ характеромъ окончательно расшатываются и или пьянствуютъ или нравственно тупѣютъ и погружаются въ полную умственную и физическую апатію. Какъ примѣръ этого, можно привести случаи, когда люди переставали умываться по недѣлямъ, есть люди, лѣняшіеся выйти изъ барака для малыхъ испражнений. Есть лица, валяющіяся цѣлый день или меланхолично сидящіе у печки въ теченіи цѣлаго дня и безразлично относящіеся ко всему окружающему.

Люди лишены минимума матеріальнаго благополучія и будучи въ массѣ людьми мало развитыми погружаются въ смертельную апатію.

Занятія при такихъ условіяхъ не могутъ быть особенно плодотворными, хотя исполненіе ихъ провѣряется и требуется.

Всѣ мысли и всѣ надежды на возможно скорый уходъ отсюда и если онъ не произойдетъ въ самомъ непродолжительномъ времени, то результаты будутъ крайне печальные.

Занятія.

Расписаніе занятій было составлено, но провести ихъ полностью въ жизнь не позволяетъ обстановка: то грязь то отсутствіе обуви, то недостатокъ энергіи частныхъ начальниковъ мѣшаютъ точному проведенію ихъ въ жизнь. Съ чѣмъ можно бороться - борьба идетъ, но разлагающая обстановка жиз-

ни, отсутствіе опредѣленно поставленной цѣли, вліяетъ на малодушныхъ лицъ и мѣшаетъ успѣху работы.

Чтобы отвлечь отъ пьянства, бѣздѣлія и апатіи поощрялось: постановка спектаклей, концертовъ, выписка газетъ, устройство всякаго рода спортивныхъ кружковъ и т.д. Къ сожалѣнію, и здѣсь появились спекулянты, которые поставили себѣ цѣлью наживу, а не желаніе помочь товарищу въ бѣдѣ. За неимѣніемъ другихъ пришлось пользоваться ихъ услугами и театръ, даже и при высокихъ цѣнахъ всегда полонъ.

Культурныя
заботы.

Получку газетъ такъ и не удалось до сихъ поръ наладить, хотя и были предприняты шаги спеціально назначеннымъ для сего лицомъ. Получка корреспонденціи налажена, но письма поступаютъ въ небольшомъ количествѣ. Письма проходятъ черезъ цензуру.

Многое изъ вышеприведеннаго отнюдь не можетъ быть поставлено въ вину администраціи лагеря, со стороны коей, особенно со стороны поручика Малицкаго (Бр.и.д.К-та Л.) всегда была видно желаніе удовлетворить законныя желанія. Нельзя того же сказать про нов. адм. лаг., которая частью по своей винѣ, а частью и по винѣ другихъ учрежденій работала

Администрація лагеря. далеко неуспѣшно. Всѣ недодачи продуктовъ, неправильная выдача угля (сразу на 10 дней), задержка съ выдачей керосина и необх. принадл. для кухни, не имѣетъ особыхъ оправданій и нуждается въ особомъ безпристрастномъ разслѣдованіи. Немалую роль играетъ явное отсутствіе опыта въ такого рода дѣятельности, которая мѣшаетъ болѣе цѣлесообразной постановкѣ дѣла. Остается только сказать, что желательно многое улучшить и тогда только машина заработаетъ м.б. болѣе правильно.

Выводы.

- 1) НЕОБХОДИМО КАКЪ МОЖНО СКОРѢ ПЕРЕВЕСТИ ЧАСТИ ВЪ ДРУГОЕ МѢСТО.
- 2) НЕОБХОДИМО СОЗДАТЬ МИНИМУМЪ МАТЕРІАЛЬНЫХЪ УСЛОВІЙ

ЖИЗНИ.

- 3) НЕОБХОДИМО СО СТОРОНЫ ВСѢХЪ НАЧАЛЬНИКОВЪ ПРОЯВЛЕНІЕ ПОЛНОЙ ЗАБОТЫ И ИНТЕРЕСА КЪ ВЪВРЕННЫМЪ ИМЪ ЛЮДЯМЪ?
- 4) НЕОБХОДИМО ЕЖЕМЪСЯЧНАЯ, ХОТЬ НЕБОЛЬШАЯ ДЕНЕЖНАЯ ПОЛУЧКА.
- 5) НЕОБХОДИМО ЯСНО ПОСТАВИТЬ ВСѢМЪ ДАЛЬНѢЙШУЮ ЦѢЛЬ СУЩЕСТВОВАНІЯ ОТРЯДА.
- 6) НЕОБХОДИМО ИЛИ ВЕСТИ БОЕВУЮ ПОДГОТОВКУ ОТРЯДА ИЛИ ПРЕВРАТИТЬ ВЪ ОТРЯДЪ ТРУДА.
- 7) НЕОБХОДИМО ВЕСТИ САМУЮ ИНТЕНСИВНУЮ КУЛЬТУРНО-ПРОСВѢТИТЕЛЬНУЮ РАБОТУ.
- 8) НЕОБХОДИМО СРОЧНО ОБОРУДОВАТЬ КАНТИНЫ, МАСТЕРСкія, ЧТОБЫ ВСЯЧЕСКИ ПОМОЧЬ ЖИТЬ.

Все вышеизложенное считаю своимъ долгомъ доложить.

ПОЛКОВНИКЪ Б В Л Я Е В Ъ.

Съ подлиннымъ вѣрно:

Начальникъ Канцеляріи Р.Э.К.